

De Wervelwind

Jaargang 1 No 1

2008.05.12.001

Van Gybland Oosterhoff

British propaganda
Newspaper dropped over
the Netherlands by the
RAF. Year 1 number 1.

LEZEN EN DOORGEVEN!

Mr. Dr. HORACE HUGH ALEXANDER
De VAN GYBLAND OOSTERHOFF-KAMER
Voortrekkers-Universiteit
PRETORIA

Wervelwind

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

VERSPREID

DOOR de R.A.F.

1ste Jaargang

No. 1 April 1942

Vice-Admiraal C. E. L. Helfrich werd tot Bevelhebber Strijdkrachten Oost benoemd en zal het oppercommando voeren over alle Nederlandsche en Nederlandsch-Indische land-, zee- en luchtmacht in het Oosten. (Zie artikel over de strijd in de Java Zee op. blz. 6.)

H.M. KONINGIN WILHELMINA,
bij Haar arbeid voor de bevrijding van Haar volk.

De Wervelwind

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

Iste Jaargang • VERSPREID DOOR de R.A.F. • No. 1 April 1942

INLEIDING

NEDERLAND is niets zonder zijn water en zijn luchten. Door die luchten vliegen nu reeds de voorboden van de komende bevrijding; en over dit water zullen eens de vijf Oranjeteigen komen om koren te brengen en brood. Dit laatste woord hebben niet wij uitgedacht, lezers; het is te danken aan het Nederlandsche volksvernuft, toen het de juiste spottende omschrijving vond voor het nieuwe stuiverstukje uit de zinkput. Ge ziet het: er is geen tittel of jota van Uw hardnekkig verzet tegen de tyrannie, of het bereikt ons. Maar omdat wij strijden voor dezelfde groote zaak, kunt Ge met reden van ons verwachten, dat wij, Nederlanders in Groot-Britannië, en wij, Uw bondgenooten, U niet vergeeten, bij dag niet en bij nacht niet.

Daarom hebben wij U een nieuw bewijs willen geven, niet van onze belangstelling, maar van ons diepdoervoel medeleven met Uw strijd, zoo innig als wij daartoe in staat zijn. Want wij, die in de vrijheid leven, zijn ons er maar al te zeer bewust van, dat wij ons nooit volkomen kunnen indenken in Uw benarden staat. Maar wij doen ons uiterste best. Vergeef ons dus onze tekortkomingen.

De weg over het water zal te zijner tijd ingeslagen worden door de trotse vloeten van hen, die nog altijd de zeewegen tusschen de vrije continenten beheerschen. De weg door den aether—daarover hoeven wij niet uit te weiden. Maar het leek ons, dat de weg door de lucht nog op vele manieren kon worden gebruikt. Wij hebben het denkbeeld in de praktijk omgezet; vandaar dit tijdschrift, dat neergedwaald komt vanuit de vrije lucht boven de tijdelijk vertrapte, maar nooit overwonnen lage landen bij de zee, waarover Wilhelmina regeert.

De Duitschers hebben de verschijning van vele goed-Nederlandsche couranten, weekbladen en tijdschriften onmogelijk gemaakt, onder de gebruikelijke valsche voorwendsels. Wij pogen U dit gemis gedeeltelijk te vergoeden. Vandaar, dat *De Wervelwind* omlaag komt suizen tot in uw huiskamers, om U te boodschappen dat *waarheid, vrijheid en recht* nooit en te nimmer sterfep zullen op deze wereld. *Lezen en doorgeven* staat er ten slotte op het schutblad; en op de achterzijde nog eens: *lezen en doorgeven!*

Dit is een dringend verzoek, gericht tot elken goeden vaderlander. Bekijk dit tijdschrift niet alleen, maar lees het; lees die gedeelten eruit, die U belang inboezemen en geef het dan door. Wij hebben

gepogd het zoo te maken, dat iedereen er iets aan kan hebben. Vergeet niet het levensgevaar, dat voor de bringers van dit tijdschrift aan het uitstrooien verbonden is. Woekert er daarom mee, en zorgt, op de voorzichtige wijze, welke Gij reeds lang hebt geleerd, dat elk exemplaar in zoveel mogelijk vertrouwde handen komt, opdat deze handen allen tezamen een keten vormen van geestelijk verzet, waar de vreemde tyrannie zich de tanden op kapot kan bijten.

Dit tijdschrift wordt geschreven door vrije menschen, die den leugen verfluchen, voor innerlijk vrije menschen, die hongeren naar waarachtigheid. Wij schrijven dus voor elken Nederlander, en daardoor, dat spreekt van zelf, tegen elken landverrader. Wij zullen trachten te begrijpen, wat en hoeden omgaat in de Nederlandsche hoofden en harten. Wij bewonderen Uw weerstand, zooals alle vrije volkeren ter aarde dit doen; en ook uw internationale bewondering willen wij U de getuigenis brengen. Maar wij willen meer: U bijstaan in den strijd om recht en vrijheid, door U de waarheid mede te deelen, welke de Duitschers trachten te wurgen met de strop der tyrannie. Daarom moest dit tijdschrift niet alleen waarachtig, maar ook scherp zijn, omdat alleen met het scherpe mes der vijniende waar

[3]

heid het worgkoord der geestelijke verdrukking kan worden doorgesneden.

Wat wij vooral naar voren willen brengen is dit:

Er is slechts een Nieuwe Orde: de Orde van het Verzet.

Er is slechts een plaats voor Nederland: in de slagorde der vrije volkeren, die strijden voor de vernieuwing der wereld.

In deze slagorde hebben Nederlanders overal ter wereld hun eervolle plaats met mannenmoed veroverd, zooals Gij tot bewondering der wereld de Uwe veroverd hebt in de slagorde van het verzet. Zoo doet Nederland zijn plicht op beide fronten. Achter U staan ongetelde miljoenen, die samen met U in breede slagorde langzaam, maar onwonderbaarlijk voorwaarts dringen op den weg naar de eindoverwinning!

Nog een enkel woord over den inhoud van dit en volgende nummers. Wij vernamen, dat er dringende behoefte bestond aan breeder samenvatting en grondiger, blijvender uitlegging, dan door de radio mogelijk was. Bovendien kon de radio U een ding niet geven: foto's en afbeeldingen. Ook wenschte de Nederlandsche regering, waarvan drie bewindslieden in den raad van redactie zitting namen, U zwart op wit sommige maatregelen van bestuur, welke Uw belangen raken, in handen te geven, als pand ter latere inlossing van de beloften, welke daarin worden gedaan.

Wij wilden in Uw gedachten de vloot weer in Nederland laten binnen varen; wij wilden in Uw verbeelding de Nederlandsche soldaten weer door steden en dorpen laten marcheren, in ongeduldig vooruitvliegen op het oogeblik, waarop dit werkelijk gebeuren zal.

Daarom: leest dit tijdschrift; geef het snel door; laat het, tot schande en schandere smadelijke tyrannen, als een *wervelwind* door de landouwen gaan van ons hier en onvernieligbaar Vaderland!

DE REDACTIE.

WAT OP HET SPEL STAAT

door Z. E. Professor Mr. P. S. Gerbrandy

Voorzitter van den Raad van Ministers

De wereld ontploot een oorlogskrachteninspanning als tot nu de geschiedenis niet heeft opgeleverd.

De barre strijd in Rusland is één voorbeeld. De honderden zware, meesterlijk gepareerde aanvallen op het kleine eiland Malta, vormen een andere proeve. De „zeeslag van den Atlantischen Oceaan“ woedt al meer dan 2 jaren. In de luchten boven alle werelddeelen zijn verwoede gevechten gaande. Veel kan het totaal van verloren vliegtuigen—gelukkig in groote meerderheid A-vliegtuigen—op 35.000 gesteld worden. In ons prachtig Indië zijn honderden miljoenen aan vast kapitaal—van één bedrijf alleen meer dan 1 miljard—vernietigd opdat de Japanners die installaties niet zouden benutten. In Sumatra, Java, Celebes en in den Balkan snerpt een venijnige guerilla.

De vernietigingsdrang gaat gepaard met een zin tot op- en aanbouw, waartoe, voor kort, niemand het menscheijk geslacht in staat tekende. Londen alleen bracht zoo openlijk in korten tijd veel meer dan één miljard gulden *vrijwillig* voor den oorlogsbuig bijeen. De Vereenigde Staten van Amerika zijn tot in-

dustriele oorlogsprestaties geklommen, welke, in vreedstijf doelmatig toegepast, een stofteijk welvaart zouden verzekeren als door utopisten nimmer gesteld.

Diep in den geest der menschheid moet dus wel de overtuiging leven, dat veel op het spel staat. Inderdaad, onze Christelijke samenleving staat op het spel. Er op of onder!

Met vallen en opstaan hebben wij in Europa en in Amerika geleerd, dat wij niet zijn heerschers over ons menscheijk samenleven, maar dienaars daarvan. Wij leggen het oor te luisteren aan de spraak der historie en aan den aard van elke instelling en begripen zoo, in welken zin wij het leven mogen ordenen.

De kerk is onze kerk, d.i. gemeente, geroepen door Hem, die de boodschap van vergeving van zonden door Zijn woord en persoonlijk offer bracht. De Universiteit is een flamboy van waarheid en onderzoek. Rechtspraak maakt alleen dan een eeriijk vonnis mogelijk, als ze wordt opgebouwd op den grondslag van onafhankelijkheid der rechtsprekende personen en op basis van en in met het volk verkregen recht en rechten. Alleen zoo werd een rijk gevarieerd leven met tallooze instellingen mogelijk, dat door vrijheid en fierheid in spreken, schrijven en vergaderen, steeds weer werd gezuiverd van geestelijk onkruid.

In staatsstukken, die scharmieren der geschiedenis vormen, vindt U doorgaans op deze grondslagen een beroep gedaan. Met deze behandelings van elke instelling naar zijn aard, deze zelfkeuze van den burger en deze rechten des volks, staat en valt onze onbelemmerde gelegenheid, God openlijk te dienen in gemeenschap, staat en valt ook de gelegenheid om in liefde te leven in gezin, zich frank en vrij te ontplooiën in zijn werk, te

genieten van de gaven van natuur en beschaving.

Eén zaak is in de jaren vóór 1939 in het gedrag geraakt: de plicht om dit wel niet volmaakte, maar toch inderdaad nobele geheel, harmonisch te verbinden met een machtsapparaat van den staat en van de staten, teneinde zijn voortduur te verzekeren.

Daartegenover ging men in Japan, Italië, Duitschland allen nadruk leggen op de versterking van dat machtsapparaat.

Wat wordt daarmee nagestreefd door de heeren van de As?—Zij willen het samenleven maken en breken naar hun welgevallen, de samenleving der volken inclusief. Die welgevallen is, heel het leven dienstbaar te maken aan de grootheid en macht van een, God noch menschen ontziende kliek in hun staten.

Misschien komt even de gedachte op, dat in deze gelijkshakeling en uitbuiting van alle instellingen des volks—want dat is het—een mogelijkheid verscholen ligt om veel stofteijk goed voort te brengen. Zoodat allen zich goed kunnen kleeden en voeden. Ik betwijfel, of Uw ervaring zulks bevestigt. Maar goed, stel eens dat het zoo ware: te eten hebben de varkens ook. Doch één ding gaat op den duur in dit uitgemergelde samenzijn volstrekt verloren: echt menscheijk leven.

In dezen opzet, waar recht in beginsel door willekeur, vrijheid door dienstbaarmaking aan den waan van enkelen wordt vervangen en waar de waarheid alleen een plaats heeft als ze voordeelig is, in dezen opzet is op den duur niets veilig.

Uw kerk niet, Uw kind niet, Uw gezin niet, een rechtvaardig vonnis niet, het gesproken en gefluisterd woord niet, Uw vakorganistie niet. U hebt onstellende ervaring: maar de volle consequenties volgen, tot God halt roept.

Meent niet, dat dit afschuwelijk stelsel alleen in Duitschland en Italië werkt. Als U zoudt lezen „Secret Agent of Japan“ zoudt U ontdek-

ken, hoe deze slavenstaat door Japan werd in praktijk gebracht in Manjoerije. Dat stelsel is de motorische kracht van de staten van de As.

Daartegen nu is de wereld met elementaire kracht te wapen gekomen. Instinctmatig hebben de volken, die door hun Christelijke tradities of door bittere ervaring van willekeurigen overval, de diepte van dezen afgrond gingen peilen, zich op de verdediging geworpen. Gedragen mee door het besef, dat de As-leiders zich verprepen aan dat hoofdbeginsel, dat de grondslag is van elk samenleven tusschen gezinnen en volken en waarvan wij weten, dat het geplaat werd in onze wereld nu bijna 2000 jaar geleden.

U vraagt: zal de kracht der Geallieerden het spoedig winnen en zullen wij van het monster worden verlost, velen kunnen het niet langer hopen?

Ik reken U niet voort, welke partij de sterkste is, die van de vrijheid of die van de dienstbaarheid. De geschiedenis bewijst, dat wie de meeste menschen en het beste materiaal heeft, verliezen kan. Denkt aan de historie van eigen land.

Dit mag ik wel zeggen. De motorische kracht van Hitler en zijn medeplichtigen ligt in een stelsel, dat roofbouw pleegt op alle sappen en

krachten, verborgen in de instellingen hunner naties.

De motorische kracht der Geallieerde volken ligt, in diepsten grond, in de liefde tot dat beginsel, dat alle menscheijk samenleven draagt. Het stelsel van de As leidt tot verbloeding en uitputting. Aan de zijde der Geallieerden wordt het geestelijk kapitaal bewaard, verhoed. Wie scherp toeziet, ontwaart deze vertroostende tegenstelling in veel verrijnselen.

Ik kreeg een prachtige boodschap uit een concentratiekamp. „Denk er om, al moest ik hier nog tien jaar verkommeren, geef nooit toe omdat wij het zoo hard hebben.“ Wees niet bevreesd trouwe wapenbroeder, wij weten, dat wij onzen last niet mogen neerleggen, voordat de wereld van het ondiep is verlost. Het gaat om de Christelijke samenleving zelf. Die hebben wij niet gemaakt maar ontvangen. En wij weten, dat ons reukenschap zal gevraagd worden, wat wij voor die erfenis der vaderen hebben gedaan.

In dat bewustzijn onzer gezamenlijke roeping wortelt onze overtuiging, dat straks waarheid en recht weer zullen gedijen in vrijheid, in één sterk, vernieuwd Nederlandsch Rijk in 4 werelddeelen, onder de Souvereiniteit van Koningin Wilhelmina.

CRIPPS' MISSIE NAAR BRITSCHE-INDIË

WAS Sir Stafford Cripps' missie naar Engelsch-Indië een mislukking? Hij bracht een aanbieding van de Engelsche regering aan de Leiders van de Indische partijen over, die groote achtung voor hem koesteren. Doch deze aanbieding werd niet aanvaard. De constitutionele verhouding-tusschen Groot-Britannië en Indië blijven derhalve voor het oogeblik zooals zij waren.

Doch er bestaat nu geen twijfel meer, dat Engeland het ernstig meent met zijn belofte om Indië dezelfde status te geven als die welke Canada,

Australië en Zuid-Afrika genieten. Er waren enkele personen in de Vereenigde Staten, die hieraan twijfelden; ook in Engeland zelfs.

Doch nu is een hinderpaal uit den weg geruimd, die op dit punt hun volkomen eendrachtige samenwerking belemmerde.

Heel Indië weet, dat het onopgeloste meningsverschil enkel liep over de beste wijze, waarop de verdediging tegen Japan georganiseerd moest worden. Iedereen is het er echter over eens, dat Britsch-Indië tot het uiterste verdedigd moet worden.

[5]

[4]

DE SLAG IN DE JAVA ZEE

„De slag in de Java Zee zal legendarisch voortleven in de annalen der verbonden zeevarende volkeren, die de eer boven het leven stellen.”

TROUW — ziedaar het woord, dat het Koninkrijk der Nederlanden in het boek der geschiedenis heeft geschreven. Gij, in het bezette gebied, hebt het gedaan met uw ongebroken, trouwen weerstand, wroeiend in onze onverkankelijke beginselen: Vrijheid, Waarheid en Recht; onze Regering heeft het gedaan door haar bliksemnelle beslissing, toen onze Bondgenooten, de Britten, en onze vrienden, de Amerikanen, werden aangevallen; leger en vloot in de Oost hebben dit woord tegen den tropenhemel geschreven met een driedubbel vuur: het vuur, dat alles verteerde, wat voor den Jappengulper van waarde kon zijn; het vuur, dat over het water uitschoot, bij de madering der Japanse armada's; en het vuur, waarmee onze troepen te land den vijand overal ontvingen. En nog weerklinkt dit bevel: „Yuu!” elken dag opnieuw, op Java, op Sumatra, waarschijnlijk ook op Borneo, misschien nog op Celebes. Na een lange, angstige stilte heeft Dr. van Mook het trotsch kunnen zeggen tot opperbevelhebber MacArthur in Australië: „Generaal, onze beide legers op Java melden zich!” Dit is onze trots; dit is onze glorie. Nederlandsch-Indië vecht door!

teekende 'Maandagsmorgens wist de gehele wereld, dat het kleine Nederland, trouw aan het gegeven woord, zich in staat van oorlog beschouwde met den nieuwen aanrander: Japan. In de Oost hadden Helfrich en de Poorten niets aan het toeval overgelaten: reeds dagen van te voren ronkten onze vliegboorten ver naar het Noorden, en onze onderzeeërs schaduwden de verraderlijk opstoomende Japanse konvooien. En zoo kon het gebeuren, dat, toen de inkt van het dapperste staatsbesluit nauwelijks was opgedroogd, een onzer onderzeeërs, per radio omtrent den oorlogstoestand gewaarschuwd, onmiddellijk zijn torpedo's dwars door de ribben van vier Japanse transportschepen joeg. Nederlandsch-Indië was paraat!

Japan's maritieme strategie

Wij willen hier de lange, ingewikkelde geschiedenis der krijgsvieringen niet herhalen. Wie den dapperen strijd, aan onzen kant met betrekkelijk geringe krachten gestreden, op de kaart heeft gevolgd, moet den indruk gekregen hebben, dat twee groote Japanse pijlen zich langzaam, maar onweerhoudbaar, in Insulinde's lichaam vast boorden; de linkse pijl wrong zich door Malakka heen en toen door Zuid-Sumatra; de rechte drong langs de Philippijnen Straat Makassar binnen, en dankt de zware verliezen, die de Japanse invasievloot daar leed,

dreigend wijzend in de richting Java. De pijlen ontmoeten elkaar in de Java Zee, waar op 27 Februari en volgende dagen een slag geleverd werd, die, ondanks de schijnbare nederlaag, roemrijk voort zal leven in de maritieme geschiedenis van Nederland, Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten. Hier volgt het spannend en dramatisch verslag, samengesteld uit alle, heden ten dienste staande, gegevens: het Britische Admiraliteits-communicé en de ooggetuigenverhalen der in Australië aangekomen overlevenden, in 't bijzonder de bemanning van de Kortenaar.

De Geallieerde vloot

De Geallieerde vloot heeft den slag niet ontweken, maar vrijwillig gezocht. Reeds Woensdag 25 Februari was het bericht gekomen, dat de Japanse invasievloot zich in de Straat van Makassar verzamelde; alleen door den vijand op te zoeken en slag te leveren, kon Java behouden blijven. Op Vrijdag 27 Februari, om tien uur 's morgens, werd de vloot der Verbonden Mogendheden, die onverdroten doorging met haar kruistocht langs de kust, door 3 Japanse vliegtuigen aangevallen. Alle bommen misten; maar sindsdien bleef een Japanisch watervliegtuig het eskader schaduwden. Hoe sterk was het!

Daar zijn allereerst de *De Ruyter*, het vlagschip van den bevelvoerende schout-bij-nacht Karel Doorman; dan de *Java* en de Engelse kruiser *Exeter*, die zich met ware doodsverwachting in het ongelijke gevecht stortte tegen het Duitse slagschip *Graf Spee*, in de monding van de Platariërvier, op 13 December 1939; verder de Australische kruiser *Perth* en de Amerikaanse kruiser *Houston*, waarvan de achterste geschutturen vier weken eerder bij Bali door Japanse bommen waar was geknauwd. Ter bescherming zijn aanwezig, behalve een aantal langzame en licht bewapende Amerikaanse torpedojagers, de volgende Engelse destroyers: *Electra*, *Encounter* en *Jupiter*, vergezeld door onze torpedojagers *Kortenaar* en

Witte de With. Geen der kruisers heeft vliegtuigen aan boord.

„Onmiddellijk aanvallen.”

Om half vier in den namiddag meldt een onzer Catalina-vliegboorten, waarvan we er, helaas! weinige overgehouden hadden, dat 75 km. noordelijker, een Japanse vloot was gezien, bestaande uit twee kruisers, vier torpedojagers en vele troepschepen. De mannen hadden toen reeds 37 uur aan één stuk op hun post gestaan: en schout-bij-nacht Doorman had juist Vice-admiraal Helfrich de boodschap toegesleurd: „Punt van uitputting over overschreden; kee naar Soerabaya terug.”

Vanuit Java laat Helfrich het bevel teruglijzen: „Onmiddellijk aanvallen.” Met roodomrande oogen stormden de vermoede mannen weer naar hun gevechtsposten en deschepen nemen hun slagorde in.

Met een vaart van 25 knopen snelt het eskader den vijand tegemoet. Wanneer de Japanse vloot in zicht komt, blijkt zij niet uit 2, maar uit 8 kruisers te bestaan, waaronder 2 zware van 10.000 ton, en minstens

13 torpedojagers. De vuurkracht der Japanners is meer dan dubbel zoo groot als die der Verb. ndenen. Maar zonder aarzelen wordt dadelijk op de uiterste schootswijdte, 24 km., het gevecht geopend. De *Houston* plaatst een treffer op een vijandelijke kruiser, die zich achter rookwalm probeert te verbergen. Na vijf minuten reeds besluit Doorman, den vijand dicht op het lijf te rukken. Het Geallieerde eskader zwenkt hard naar stuurboord, raast vooruit, zwenkt dan weer hard naar bakboord, en opnieuw liggen de linies evenwijdig, nu op 17.000 meter. Het vuur wordt scherper: de *Dr Ruyter* plaatst een zwaren treffer, waarschijnlijk op een kruiser. Terwijl de zware rookwolk van het wegzinkende schip aan den horizon omhoogstijgt, zwaaien de machtige kanonnen van het vlagschip langzaam rond, tastend naar een nieuw doelwit. De Jappeg-destroyers razen ten aanval, maar het Geallieerde vuur verdrijft deze windhonden der zee, waarvan er één door een granaat van de *Perth* getroffen wordt. Maar een tweede smaldeel, van minstens zes destroyers, vliegt vooruit, dat in volle vaart zijn torpedo's afvuurt. De Geallieerde kruisers zwenken, om

de torpedo's te ontlopen, terwijl Japanse verkenningsvliegtuigen langs hen heenzwerven. Maar dan, om 5 uur 10, belandt een granaat in de machinerie van de *Exeter*. Achter den schoorsteen barst witte stoom door het dek naar buiten. De kruiser mindert vaart en valt uit. Strik volgens afspraak zwenkt de *Kortenaar* mee, wanneer zij plotseling door een torpedo getroffen wordt. Het schip breekt middendoor, en binnen de twee minuten zinken de stukken recht in de diepte, als waren het staken, die rechtop in den waterspiegel geboord werden. 115 overlevenden, waaronder de scheepsdokter, die op het laatste ogenblik uit de draaikolk omhooggedoken komt, zwenken rond in het klevende oliewater en reddden zich op vloten.

„Ik val aan; volg mij!”

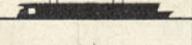
Reeds woedt de slag ver weg. De Japanse destroyers hebben, na hun aanval, een rookgordijn gelegd. De drie Britse destroyers duiken den zwaren walm in, ten tegenaanval. Achter dit helse voorhang loopt de *Electra* tegen drie zware destroyers op; zij raakt den leider met drie salvo's; dan wordt zij zelf in de machinerie getroffen, maakt slagzij, wordt van dichtbij kapotgeschoten en zinkt kort na zonsopgang weg.

Terwijl de kreupele *Exeter*, begeleid door onze *Witte de With*, naar Soerabaya terugvaart, vallen de *De Ruyter*, *Java*, *Perth* en *Houston* den vijand heftig aan. De salvo's daveren over het water; de steekvlammen uit de vuurmondigen schieten schuin omhoog; waterfonteinen spatten op rond de verre romp der vijandelijke vloot en rond de Geallieerde schepen, die hun minderheid niet achten en verbeteren doorgaan met hun gierend vuur. De *Houston* vuurt het snelst; en Doorman laat daarom met vlaggen seinen: „Kalm aan met de granaten!”

De nacht valt, een kalme, maanlichte, gevaarlijke nacht voor kruisers bijna zonder torpedojagerbescherming. Helfrich had op een ruwe

WAT HET DEN JAPANNERS GEKOST HEeft

Van 7 December tot 31 Maart heeft Japan de volgende verliezen ter zee geleden door actie van de Geallieerde vlooten; hierin zijn niet begrepen een aantal van op zijn minst 28 vaartuigen waarschijnlijk gezonken en meer dan 45 zwaar beschadigd.

	Kruisers	7
	Torpedojagers	12
	Vliegtuigmoederschepen	1
	Onderzeeërs	4
	Koopvaardijchepen	67
	Tankschepen	8

(7)

zee en zware bewolking gerekend om de invasie af te weren; maar het noodlot beslist anders. En de Geallieerde kruisers missen hun „oogen”, hun vliegtuigen; de vijand heeft ze wel...

Doch de vijand wijkt; de prooi schijnt ontsnapt. Tijdens de achtervolging worden nog vier vijandelijke schepen gezien. Dadelijk verscheuren de vlammen der vuurmondigen weer het duister; maar de plaats van hun inslag wordt verduid door den nacht. Den slag afbreken? Dat nooit! Ergens achter de gepantserde vuist, die de Jappen bij dag vooruitgeschoven hadden over het water, in de richting van het begeerde Java, moesten zich de dozijnen troepschepen bevinden. Weer kwam Doorman's onverschrokken signaal: „Ik val aan; volg mij!”

Maar de beraamde omtrekkende beweging lukt niet; de vijand blijkt sneller. Doorman verandert even snel van besluit: recht naar het Zuiden, op Java aan; en dan, in westelijke richting, langs de kust, om zoodoende alle vijanden te onderscheppen!

De DE RUYTER en de JAVA

Reeds was de kust opgedoemd, reeds voeren de verbonden schepen in volle vaart in de richting Rembang, toen de *Jupiter* om half tien 's avonds plotseling, zeer waarschijnlijk vanuit een onderzeeër, door een torpedo getroffen werd. Het schip zinkt pas vier uur later; een aantal overlevenden bereikt de vaste wal.

Maar de onvermoeide Doorman wil een laatste poging wagen om door den stalen muur der Jappenvloot heen te breken; de afspraak is, daarna in verspreide orde naar Tandjong Priok te varen. Doch 'de bunkers van de Encounter zijn bijna leeg; zij vraagt en krijgt verlof naar Soerabaya terug te stevenen. In het duister botst zij bijna tegen een vlot op; de met olie besmeurde 115 overlevenden van de *Kortenaar* zijn gered!

De vier kruisers varen verder, zonder torpedobescherming. Tegen middernacht worden op 12 mijl ten

Noorden van Rembang twee vijandelijke kruisers waargenomen. De onvermoeibare Doorman seint voor de laatste maal: „Ik val aan! Volg mij!” Dadelijk dreunen de vuurmondigen weer; en men is er zeker van, dat er treffers zijn geweest. Slechts één vijandelijke granaat trof de *De Ruyter* licht. Toen kwam de noodlottige torpedoaanval. Het vlagschip zwenkte snel, en de andere kruisers deden desgelijks, toen de tragedie zich plotseling voltrok. Een ontzaglijke ontploffing aan boord van de *De Ruyter*; een tweede hel van vuur op de *Java*... De beide kruisers, die de trots onzer vloot waren, zinken snel weg.

En Nederlandsch hospitaalschip pikte den volgende dag 137 overlevenden op. Schout-bij-nacht Doorman was met zijn schip ten oordeel gegaan, als een dapper, goed zee-man, tot het laatst toe vechtend tegen een verpletterende overmacht.

De beschadigde *Perth* liep om zeven uur in den morgen Tandjong Priok binnen; de *Houston* volgde haar, evenals de Amerikaanse destroyers.

De landing was niet meer te keeren; de vijand beheerschte het luchtruim en de zee; de overblijvende schepen probeerden daarom te ontsnappen. Maar de groote vijandelijke vloot blokkeerde aanstands Straat Soenda, Straat Bali en Straat Lombok, en slechts de lichte Amerikaanse destroyers zijn door de mazen kunnen slippen.

Doch elk der wijkende schepen beet vinnig aan zich af. Onderweg naar Soerabaya raakten de kreupele *Exeter* en de *Witte de With*, die haar radiomasten verloren had, in gevecht met zes Japanse destroyers, waarvan zij er twee in den grond schoten. De *Exeter*, de *Encounter* en de Amerikaanse destroyer *Pope* probeerden langs Madoera te ontkomen. Zondagmorgen 1 Maart seinde deze kleine schare, dat drie vijandelijke kruisers op haar losse voeren. Daarop volgde een diepe stilte, nog steeds niet verbroken. De *Houston*, en de *Perth* trachten door

de Straat Soenda te ontsnappen. Zaterdag half twaalf kwam het bericht door de nacht geflitst, dat de *Perth* bij de St. Nicolaaspunt tegen de vijandelijke vloot opgevaarh was. Daarna is er van geen dezer drie schepen meer iets gezien of gehoord.

Eveneens in Straat Soenda voor onze jager *Eversten* twee Japanse kruisers in de schootsbaan; ze werd beschadigd en liep op de strand. Wellicht hebben de overlevenden zich op de wilde Westkust van Java bij onze guerrilla's kunnen voegen.

Nog een scheepje ging verloren: De Australische sloep *Yarra*, die een tankler, een passagierschip en een klein mijneveger escorteerde. Met haar 10 cm. geschut opende zij onverschrokken het vuur tegen drie Japanse kruisers en twee destroyers, en ging strijdend ten onder.

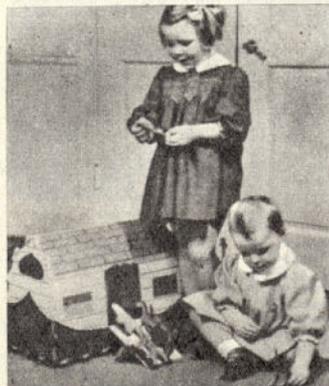
De bloedrood beheerscht tijdelijk de zeeën van Insulinde; maar de Slag in de Java Zee zal legendarisch voortleven in de annalen der verbonden zeevarende volkeren, die de eer boven het leven stellen. En voor alle gevallen, die hun leven dapper offerden in het ongelijk gevecht, gelden de woorden van onzen grooten Vondel, geschreven bij de Uitvaart van Maarten Harpertzoon Tromp:

Hij ruste, nimmer onbeweent.
Al heeft de dood het lijf
verloonden
De faam is aan geen graf
gebonden:
De deugd verduurt het koud
gebeent.

En niets is er verloren, zoolang er nog één guerrillastrijder doorvecht in de bergen van ons Java; zoolang wij allen bereid blijven om door te vechten tegen de tyrannie, ook al doorwondt zij ons het hart.

Wij vechten door, want Neerland
wil niet sterven
Wij bidden om de geestkracht
onzer vloot
Die, wieënd, dat het lof haar ging
verdoeren
Al vurend weggleden in den
heldendood!

PRINS BERNHARD VLIEGT NAAR OTTAWA

Beatrix en Irene met een liefkoosd stuk speelgoed, de *Arke Noachs*, spelend op den grond van de woonkamer. De Prins zal nieuwe foto's van zijn dochtertjes meebrengen voor hun grootmoeder in Londen.

Z.K.H. Prins Bernhard is zojuist weer voor de tweede maal naar Canada gevlogen, om Zijn Gemalin, onze geliefde Kroonprinses, op te zoeken. De Prins in zijn R.A.F. uniform.

H. K. H. Prinses Juliana geeft Haar kinderen, ondanks Haar zorgen om land en volk, een gelukkige jeugd: Beatrix en Irene in een spel met hun Moeder.

H. K. H. Prinses Juliana geeft Haar kinderen, ondanks Haar zorgen om land en volk, een gelukkige jeugd: Beatrix en Irene in een spel met hun Moeder.

EUROPA TEGEN DE MOFFEN Er is slechts één Nieuwe Orde: de Orde van het Verzet

De vlam van het verzet brandt nog altijd fel in Europa. Even fel alsof er geen concentratiekampen zouden zijn, geen martelkelders van de Gestapo en geen vuurpelotons. De lente is gekomen, waarin Hitler met den moed der wanhoop de overwinning denkt te behalen. Maar al gebeurde het onmogelijke, al wonnen zijn legers, dan zou deze schijn-overwinning op den duur in een nederlaag eindigen, omdat heel Europa één geweldig front van saboteurs en verzetslieden is. Zie hier wat er de laatste weken in de verschillende landen, inclusief Duitsland gebeurd is.

BELGIË. De 17 laatste doodvonnisen hebben de patriotten niet afschrikt. Eind Februari verzetten de boeren in het dorp Neervelp zich met hooivorken en messen tegen de officiële vervoers. In diezelfde tijd werd een maatregel afgekondigd, waarbij Belgische gijzelaars gedwongen werden, op alle Duitse troepenritten mee te rijden, teneinde de veelvoorkomende ontsparingen te

Een vrije ondergrondse pers bloeit in ieder bezet land, ondanks Duitse pogingen tot onderdrukking.

betellen. Maar het Belgische volk zon op wraak. Op 11 Maart j.l. bracht de *New York Times* het bericht, dat op de Grote Markt te Brussel een bom gesmeten was in een optocht van landverraders, die trotsch paradeerden vóór zij hun volk en vaderland in Rusland gingen verraden. Er waren de noodige dooden en gewonden. De *New York Times* bericht, dat dit de zevende aanval in drie dagen was, waarbij van messen, geweren en bommen werd gebruik gemaakt. Twee Rexisten schoten er hun hachje bij in en een heel stel werd gewond. De Duitse autoriteiten waarschuwden ernstig, maar als antwoord werd op

100 meter van het Duitse hoofdkwartier een doode Rexist gevonden met een grote V op zijn rug geschilderd.

Ten Noorden van Brussel zijn twee fabrieken, die voor de oorlogindustrie werken; een is een filiaal van Renault in Parijs en de tweede een onder-afdeling van Krupp. Het werk heeft er weken stilgelegen tengevolge van een gedurfden aanslag der Brusselse patriotten. Deze twee fabrieken kregen hun stroom van een elektrisch bijstation te La Bicoque op den straatweg van Brussel naar Vilvoorde. Dag en nacht hielden moffen en leden van de Zwarte Brigade der Vlaamse landverraders den wacht buiten de hooge muren. Maar de saboteurs wisten naar binnen te klimmen met een vracht dynamiet en de heele zaak plofte de lucht in.

In den nacht van 18 op 19 Maart hebben ook in Luik saboteurs weer hun slag geslagen. In Januari werden in deze buurt reeds kabels doorgesneden en mijn-installaties beschadigd.

NOORWEGEN. De groote golf van sabotage, ter gelegenheid van Vidkun Quisling's troonsbeklauring, is waarschijnlijk overbekend. Bommen ontploffen op werpen, in openbare gebouwen, en vele fabrieken werden, tezamen met het station te Oslo, in brand gestoken. De verbitterde kerkstrijd en de arrestatie van honderden onderwijzers en gijzelaars,

„In dankbaarheid voor hen, die hen leven geofferd hebben voor de bevrijding van ons vaderland” was het opschrift op het versch gedolven en door de bewolking onder bloemen verborgen graf van, inlichtinggeevenden België ongekomen, Engelse piloten.

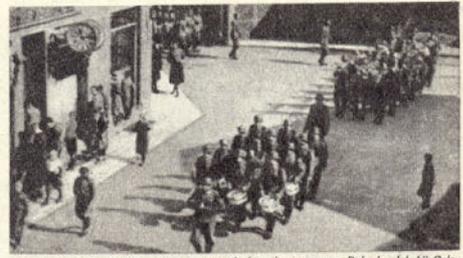
hebben de Noren niet kunnen temmen. De Moffen trachten tevergeefs te Moldoe 5000 Noren uiteen te drijven, die twee gevallen R.A.F.-piloten de laatste eer wilden bewijzen. Met Kerstmis waren de graven van twee te Oslo ter aarde bestelde Britten bedolven onder de bloemen. Begin Maart vernielden patriotten twee nieuwe legeropslagplaatsen bij Trondheim. Het vuur verslond groote hoeveelheden munitie en petroleum. Bij Namsos brandde nog een depot af. De „Deutsche Zeitung in Norwegen” schrijft woedend, dat de voortdurende branden miljoenen mark schade veroorzaakten.

FRANKRIJK. Na het laatste verpletterende bombardement op de Renault-fabrieken, die niet meer zullen worden herbouwd omdat ze volkomen in puin liggen, waren er 's ochtends op vele muren opschriften gekalkt „Vive la R.A.F.!” En de saboteurs helpen de R.A.F. vast en handje. De tankfabriek te St. Denis lag drie dagen stil wegens het uitbliven van electrischen stroom. De productie in de Dewoitine-vliegtuigfabrieken te Parijs, daalde met 45 procent, wegens schade aan machines. De officiële regeeringsbalans vermeldt voor de periode 1.7.41 — 18.2.42, een aantal van 230 sabotagedaden.

TSJECHO-SLOWAKIË. Heydrich's gruwelbewind heeft de Tsjechen aan-

Toen Goebbels, niet lang geleden, een bezoek aan Noorwegen bracht, brulde zijn propagandamachine, dat hij overal enthousiast ontvingen was door enorme menigten inwoners. Deze, als Noorwegen gesmokkelde, foto laat zien wat er in werkelijkheid gebeurde: een zielig klein stelletje S.S. mannen was alles wat op kwam dagen bij een „anastasi-jenkomst” in Tromsø.

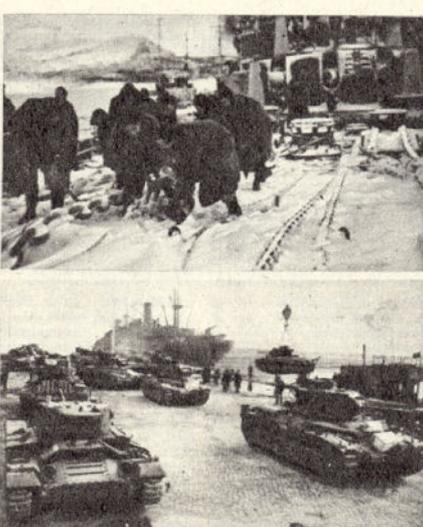
De Duitse militaire Kapel paradeert strutsch door de straten van Dobruk, vlak bij Oslo, Maar... de Noorsche burgers, die toevallig op straat zijn, keeren allen den Moffen den rug toe.

gevraagd tot hardnekiger verzet. In 30 maanden nazi-terreur waren er meer spoorwegongelukken dan in de afgelopen twintig jaar. De productie is met 30 procent gedaald. Als gevolg van sabotage gedurende Februari werden in fabrieken en op spoorlijnen in tien dagen tijds 25 tanks en 19 kanonnen vernield. Op die manier wordt het leven van duizenden Russische patriotten gespaard. Bij een staking in de Skoda-fabrieken, waar bij elke 5 machines een schilddoel moet staan om sabotage te voorkomen, werden 17 man gedood. De wapenfabriek te Brno lag 14 uur stil, toen de elektrische centrale beschadigd werd. Den volgende dag was er een ontploffing in de constructie-werkplaats.

DUITSCHLAND. In de Goering-fabrieken te Linz werken duizenden buitenlandse dwangarbeiders: Tsjechen, Polen, Belgen, Fransen. Nu zijn er een aantal werkloos, want na een ontploffing braken verschillende werkplaatsen af. In de buurt van Forbach gingen antifascistische blaasjes van hand tot hand. Eenige dagen later gebeurde er „toevallig” een ernstig bedrijfsongeluk, en de elektrische centrale stond stil. In Neuburg werden verschillende technici tot jaren dwangarbeid veroordeeld, wegens het vernielen van werktuigen. In een chemische fabriek bij Dusseldorf had een geweldige ontploffing plaats en na het ongeluk werden 192 dooden geborgen. De dwangarbeiders in een naburige fabriek gingen toen in staking en eischen terugzending naar hun vaderland. De Gestapo schoot veertig Italianen dood, die als de behelms beschouwd werden.

Zoo gaat de sabotage als een loepend vuur door Europa, ook door Duitsland, waar het klimaat steeds minder aantrekkelijk wordt voor vreemde werkkrachten, nu de fabrieken elk ogenblik uit elkaar kunnen springen.

En wat zegt Blokzijl van dit alles: „Het moet nu maar eens uit zijn met guerrilla hier en sabotage daar.” Daarom in het volgende nummer: Het guerrilla-front in de Balkan!

GROOT-BRITANNIË stuurt groote hoeveelheden Engelsch en Amerikaansch oorlogsmateriaal: tanks, vliegtuigen, motoren, voertuigen, kleed- en medische velden, vóór de stormachtige zeeën haren den Poolsterkel onder Noorwaaq heen naar de Russische havens Moermsk en Archangel. Met vliegtuigen, onderzeeboten en torpedobootjagers probeeren de Duitschers de konvoien te kraken, maar het is hun nog nimmer gelukt: de Britsche vloot is te sterk, en de kostbare „Tipitz” ligt in een Noorsche fjord te smakken. „Langs de route, die eens Barents en Heemskerk bevoeren, stroomden de voorraden Rusland binnen. Drie miljoen Russische soldaten marcheeren op Engelse laarzen. 143 groote Britsche locomotieven trekken de Russische treinen, en de „Volkslied-Beobachter” komt voor den dag met een foto van een op het Oostelijk front veroverde Britsche tank. Maar zes maanden geleden brulde de Duitse radiu: „De Britsche hulp aan de Sovjetunie is nooneus.” Maar met behulp van deze „nooneus” werden de heulende Duitschers dezer winter door de Russen honderden kilometers achteruitgeroemd. En de Britsche konvoien zullen door blijven varen om den Noord, Tirpitz en legens ten spijt.

WAAROM IS DE BLITZKRIEG IN RUSLAND MISLUKT?

Wij zien zoo gelukkig geweest om de medewerking te verkrijgen van den militairten kroniekschrijver van „LA FRANCE LIBRE,” een onafhankelijk maandblad, dat door een groep Fransen te Londen wordt uitgegeven. Deze medewerker heeft zich in geallieerde kringen een vooraanstaande plaats veroverd door zijn artikelen over de strategische gezichtspunten van den oorlog.

Op 22 Juni 1941 heeft Hitler zijn aanval op Rusland gelanceerd. Dat hij dezen historischen datum koos, was geen toeval: op 22 Juni, 129 jaar voordien, had Napoleon zijn troepen bevel gegeven, Rusland binnen te vallen. Ongetwijfeld hoopte Hitler, het Napoleontisch record te verbeteren: het leger van Napoleon had Moskou, te voet en te paard, op 14 September bereikt.

Hitler heeft Moskou na 10 maanden nog niet bereikt. Ondanks alle overwinningscommunicés, is het plan van Hitler mislukt. Dit plan was om Rusland tegen den grond te werpen door dezelfde

Blitzkriegtaktiek, waardoor Hitler in Polen, in Noorwegen, in Frankrijk, in Nederland en België en in de Balkanlanden de overwinning had weten te behalen. In Rusland begon Hitler zijn inval, eveneens zonder oorlogsverklaring, met geweldige bombardementen van vliegtuigen, en met woeste aanvallen van omtelbare tanks. In Rusland liet hij ook alles afhangen van verrassing en van snelheid van beweging, de grondbeginselen van de Duitse taktiek. Toch zijn de Duitschers, na hun eerste successen, er in Rusland niet in geslaagd, hun doel te bereiken — ondanks het feit, dat ze gedurende de eerste maanden gebruik hebben gemaakt van dit element van verrassing en van de

meedoogenlooze ontkenning van hun militair geweld — een geweld van tot nog toe ongekende hevigheid. De Russische zenuwen, benevens het moreel en het materiaal der Russen, hebben den schok weten te breken. Buiten gevecht gestelde troepen zijn door nieuwe divisies vervangen. Naarmate de Reichswehr verder in de Russische vlakten doordrong, werden er steeds nieuwe verdedigingslijnen opgeworpen. Tenslotte heeft deze veldtocht, die volgens Hitler's plannen tot een snelle en volkomen overwinning moest leiden, den vorm aangenomen, die de Duitschers het ergst vreedsden: de uitputtingsoorlog.

Uitputtingsoorlog
Het is ongetwijfeld waar, dat de uitslag van de meeste veldslagen niet heeft afgehangen van stellingen, maar dat de bewegingsvrijheid en de manoeuvreerbaarheid van gemechaniseerde en gemotoriseerde eenheden het pleit beslist hebben. Op het reusachtige slagveld is er steeds het een of ander punt waar de strijd den aanblik van de Blitzkrieg biedt, met de daaropvolgende vernietiging van hem die het anderspits deelt. Maar al blijft men de taktiek van de Blitzkrieg toepassen, al blijft de beslissing van den strijd in Rusland bij het moderne uitrustingsmateriaal, de tanks en de vliegtuigen berusten, de strategie is die van den uitputtingsoorlog geworden. En de overwinning zijt behaald worden door hem die het langst kan volhouden en over de grootste reserves beschikt.

Waarom is de Blitzkrieg dus mislukt?

1. De Russen waren volkomen op de hoogte van het karakter van den modernen oorlog, den totalitairen oorlog, die alle krachten van het volk opsichet. Ze hadden ingezien, dat men met voorbereidingen niet mag wachten tot het eerste schot gelost is. Reeds in vredes-tijd hadden de Russen hun industrie met het oog op den oorlog gemobiliseerd, en deze mobilisatie is, zoo mogelijk, nog grondiger geweest dan die van de Duitschers. De Russische industrie

is op het ogenblik een der machtigste ter wereld.

2. De Russen hebben terecht ingezien, dat de totalitaire oorlog een oorlog van motoren zou worden. Zij hebben de omwenteling in de krijgskunst, die op het slagveld zou worden teweeg gebracht door de aanwezigheid van de vergassingsmotor, reeds lang op de juiste waarde geschat. De Russische Generale Staf is de eerste die de samenstelling van het leger had gereorganiseerd volgens de grondbeginselen van deze technische revolutie. (De Russische legermanoeuvres zijn de eerste, die door op massale wijze gebruik te maken van pantser-eenheden en gemotoriseerde voertuigen, en door het op gedurfde wijze in den strijd werpen van tot nog toe onbekende wapens, zoals parachutetroepen, een beeld hebben geschapen van den modernen oorlog zooals die zich inderdaad heeft ontwikkeld.)

Vóór het begin van hun veldtocht tegen Rusland schreef men den Duitschers een soort monopolie toe met de techniek en de taktiek van den modernen oorlog. In den strijd tegen onvooldoend gemotoriseerde legers die zich van verouderde verdedigingsmethodes bedienden — methodes die nog uit den vorigen oorlog dateerden — had het Duitse leger den roep van onweerstaanbare kracht verworven. Zoodra het Duitse leger het hoofd stootte tegen een leger van hetzelfde type, bleek het

weliswaar machtig en geducht te zijn, maar niettemin verre van onoverwinnelijk.

Moderne verdediging

De Russen hebben tegenover de moderne Duitse aanvalsmiddelen hun moderne verdedigingsmiddelen gesteld. Tegen den stormloop van de Duitse pantser-eenheden, in hebben ze hun eigen pantserdivisies en hun Stornovt-dijkbommenwerpers in den strijd geworpen. Toen de Duitse tanks vooruitstormden, hun divisies gewone troepen ver achter zich latend, bleef de Russische infanterie pal staan, terwijl de Russische pantser-eenheden hun krachten inspannen om de punt van den speer-vormige Duitse pantseraanval af te breken. Zoodoende is over de heele linie gebleken, dat de Duitse taktiek, noch het Duitse leger onoverwinnelijk zijn. De Russen zijn het levend voorbeeld, dat de Duitschers geen monopolie bezitten op het gebied van de oorlogstechniek.

3. De Russische Generale Staf, betrc nog dan de Duitse, is van te voren in staat geweest, de kenmerkende eigenschappen van het Russisch terrein op de juiste waarde te schatten; hij had kunnen berekenen hoe hij ruimte en klimaat uit zou buiten. Het spreekt vanzelf, dat de Russen niet vrijwillig terrein hebben prijsgegeven: een terugtocht brengt veel te groote verliezen aan industrie-centra met zich mee, om dien zonder meer te aanvaarden. Maar het Russisch Opperbevel had desal-

niettemin de mogelijkheden voor troepenverplaatsing en verdedigend optreden voorzien, die de eendoolse Russische vlakten bieden. Door het stelsmatig toepassen van de tactiek van de geblakerde aarde, werd een geduchte hindernis tegen den vijand opgeworpen; een volk, dat vastbesloten was, alles op te offeren ten einde zijn onafhankelijkheid te handhaven, bracht op heldhaftige wijze een kunstmatige woestyn te weeg.

Waar de Duitsers in het Westen steeds ter plaatse de middelen hebben aangetroffen om hun troepen te ravallieren, en zelfs om hun voertuigen van vloeibare brandstof te voorzien, moest hier alles uit Duitsland komen, omdat er ter plaats niets aanwezig is. De buit, die Hitler in de Oekraïne hoopte te veroveren, is hem ontploft. Hij heeft zijn meester gemaakt van verwoeste steden, van troosteloze vlakten, van leggeboude fabrieken en van een onverzorgde en onbedwingbare bevolking.

Tegelijkertijd zijn de Russen, in staat geweest, een plan voor een winterveldtocht toe te passen, dat beruiste op de in Mansjoerie en Finland opgedane ervaring. Ze hebben, als het ware, twee verschillende legers, een zomerleger en een winterleger, en hebben van te voren al de problemen bestudeerd, die zich voordoen bij het onderhouden van menschen en materiaal bij een temperatuur van 20 à 30 graden onder nul. Maar schalk Timosjenko heeft verklaard, dat het mogelijk is, om zelfs bij een temperatuur van 40 graden onder nul te vechten.

4. De grootste verrassing van dezen oorlog is de Russische soldaat. De Russische soldaat is een boer die het land van zijn voorouders verdedigt. Hij heeft de deugden en het uithoudingsvermogen van den landman. Maar bovendien heeft hij veel geleerd: hij kan lezen, schrijven en schieten. Hij heeft sport beoefend, en heeft kennis gemaakt met het begrip "ruimte"; hij is een meester in de kunst van verdediging en camouflage. De hoedanigheden van

den Russischen soldaat zijn zoo merkwaardig, dat zelfs de Duitse pers dezen tegenstander de grootste hulde brengt. De *Völkischer Beobachter* schrijft: "In het verleden was de soldaat van den Tsaar in elk opzicht de mindere van den Duitschen soldaat; nu minstens de gelijke van den onzen, en in vele gevallen is hij zelfs zijn meerdere."

Guerilla-oorlog

5. De Russen hebben strijdmethodes tot ontwikkeling gebracht, die de Duitsers heel wat last bezorgen. Allereerst de guerrilla-oorlog. Deze strijdvorm is zoo lastbaar, dat de Duitse bladen er terdege den ernst van inzien. Honderden kilometers achter de aanvalsspijs bevindt zich nog steeds het front. Zelfs bij de hoofdkwartieren van den Duitschen Generaal Staf moeten er 's nachts gewapende posten en schildwachten staan, net zoo goed als in de eerste linie.

De Russen hebben eveneens een nieuw gebruik weten te maken van de cavalerie. Na het eind van den veldtocht in Polen, en ondanks de schijnbare lisle daartuit kon getrokken worden, hebben de Russen hun cavalerie met 50% uitgebreid, en hebben ze hun divisies cavalerie voorzien van zwaarder materiaal tot afweer van tanks en vliegtuigen. Ze wisten — en de praktijk heeft de juistheid van hun inzicht bewezen — dat het paard 's winters als vervoer- en strijdmiddel diensten kan bewijzen, waartoe het motorvoertuig geenszins in staat is. De divisies cavalerie spelen een groote rol bij het in stand houden der beweeglijkheid van het Russische leger gedurende de wintermaanden.

6. De economische basis van het Russisch verweer blijft nog steeds de machtige industrie, die zich in den loop van de achtereenvolgende vijfjarenplannen heeft ontwikkeld. Het valt niet tegen te spreken, dat een zeker aantal van de belangrijkste industrieën der Duitsers in handen gevallen zijn. Maar met het oog op een eventueel oorlog hadden de Russen gedurende de laatste jaren hun industrieën naar het Oosten

verplaatst, en hadden ze nieuwe wapenfabrieken, bij voorkeur ten Oosten van de Wolga opgericht. Bovendien hebben de Russen hun plan ten uitvoer weten te brengen om de belangrijkste fabrieken naar het Oosten te verplaatsen. Toen de Duitsers Charkov binnen trokken, had men de grootste fabrieken reeds naar de Oeral verplaatst, compleet met machines en arbeiders, zodat men weer zoo snel mogelijk aan den arbeid kon tigen.

Het Duitse leger is echter niet verslagen. Het heeft verliezen geleden, maar blijft nog steeds het machtigste leger ter wereld. Het kan nog harder klappen verdragen. Maar het valt te betwijfelen of het triumfantelijk aangekondigd voorjaarsoffensief van 1942 zal gelukken, daar waar het offensief van 1941 mislukte is.

In 1941 hebben de Duitsers voor hun stormaanval gebruik gemaakt van alles wat de inspanning van hun gansche volk sinds 1933 had opengestapeld. Ook hadden de veldtochten in Polen, Noorwegen, de Lage Landen en Frankrijk meer in het laate gebracht dan ze gekost hadden. In het Westen hadden de Duitsers meer benzine, ammunisie en kanonnen veroverd dan ze in den loop van den betrokken veldtocht verbruikt hadden. Het is voor de Duitsers maar kort dag vóór ze het offensief van 1942 moeten lanceren. Zelfs met inbegrip van den dwangarbeid, die aan het eigen volk en aan de volkeren van het bezette deel van Europa wordt opgelegd, zullen ze er niet in slagen evenveel materiaal te vervaardigen als er gedurende den veldtocht van 1941 door hen verbruikt is.

Bovendien heeft de tot nog toe bestaande superioriteit van het Duitse leger vooral berust op de ervaring die het in den loop van de moderne oorlogvoering had opgedaan. De Russen bezitten nu eveneens deze praktische ervaring. Hun troepen en hun legerstaf hebben veel geleerd. Sinds de maand December hebben ze den vijand het initiatief ontnomen, en bedreigen ze de basis van waaruit

de Duitsers hoopten, hun voorjaarsoffensief te beginnen.

Zoo is er op de Russische vlakten een soort evenwicht van krachten tot stand gekomen; en daardoor rekt de strijd zich tot een uitputtingsoorlog.

Hoe groot de eerste successen van Japan in het Verre Oosten ook geweest mogen zijn, de Japanse intrede in den oorlog heeft in elk geval de volkomen mobilisatie van de Amerikaanse industrie met zich meegebracht. Nu is deze industrie de machtigste ter wereld, en de Duitsers weten het. De Japanse interventie, die op het oogeblik de plannen van Hitler begunstigt, geeft hem echter tevens minder tijd om een beslissende overwinning te behalen. Want als Hitler er niet in slaagt om het Russische leger in de komende maanden buiten gevecht te stellen, weet hij, dat hij het spel verloren heeft.

De Geallieerden sparen geen moeite om den Russischen tegenstand kracht bij te zetten. Ze erkennen maar al te goed de waarde van dezen weerstand in het strategisch kader van het gemeenschappelijk strijd. Daarom wordt elke maand een belangrijk deel van de Britische en Amerikaanse productie aan tanks en vliegtuigen naar Rusland verzonden. Om diezelfde reden heeft de Britische luchtmacht haar bomaanvallen hervat op de fabrieken in Duitsland en in de bezette gebieden, waar voor den vijand wordt gewerkt. In dezen wereldoorlog, waarin van nu af aan alle landen hun posten hebben betrokken, spannen allen zich tot het uiterste in. De voorsprong die de Duitsers, wat betreft bewapening en oorlogstactiek, hadden verworven, is verloren gegaan. De Geallieerden weten nu wat de vijand waard is. Ze hebben van hem geleerd wat er te leren viel. In het voorjaarsoffensief gaat Hitler zijn laatste kaart spelen; om den oorlog te winnen, moet hij het *Rode Leger definitief verspieten*. Voor de Geallieerden is daarentegen de overwinning reeds zeker wanneer het Russisch leger onverschaagd blijft doorvechten.

„VLIEGENDE HOLLANDERS!“

Nederland's luchtmacht brengt den vijand gevoelige slagen toe. Torstellen van het luchtwapen van de vloot aan het patrouilleren in kustwateren.

De commandant van een der Nederlandse eskadrilles geeft de laatste instructies aan zijn mannen, voor de vliegende Hollanders de lucht ingaan.

Ook het grondpersoneel bestaat uitsluitend uit Nederlanders. Na een geslaagden vlucht bereidt de piloot van den bommenwerper weer vasten grond.

[15]

HET VERZET DER KERKEN

I. Noorwegen

Bischof Berggrav, de moedige.

rest ontslagen kunnen worden, zonder dat de Apostolische opvolging te niet werd gedaan. Berggrav wist echter alle ontslagen te verhinderen. Slechts 39 geestelijken van de 1100 hebben zich bij de Quislingbeweging aangesloten. Hun kerken staan heden ten dage leeg.

Toen de oorlog in Rusland begon, deden de 39 een oproep tot den „kruistocht tegen bolsjewisme en internationale goddeloosheid“. Daarna werd op 11 September 1941 door den betrokken Quislingminister van alle geestelijken, per ontzending, onderrekening van dezen oproep geëischt. Een vrijwel eengezinde weigering volgde. Intusschen was bekend gemaakt, dat Quisling een nieuw „Noors Christendom“ zou doen prediken, dat op „bloed en bodem“ gegrondvest zou zijn. Wat tenslotte de maat vol maakte, was de poging van Quisling, inmiddels door de Duitsers tot politieke leider van Noorwegen verheven, om de jeugd te dwingen tot den nationaal-jeugdstorm toe te treden. Twee-duizend onderwijzers — een op elke vijf — die het verzet hiertegen leidden, werden gearresteerd. De Kerk nam het nu op voor de rechten van ouders en school op vrij opvoeding der jeugd. Zoo kwam de crisis voor de Kerk: weigering om aan den „kruistocht tegen het bolsjewisme“ deel te nemen, verzet

tegen het „Noors Christendom“, en bescherming van de jeugd tegen den nationaal-jeugdstorm was het parool. Bischof Berggrav, die nog na het uitbreken van den wereldoorlog in Nederland was, is een man van wereldomvattende betekenissen voor het hedendaagsche Christendom. Hij leidde het verzet. Einde Februari j.l. werd hij tot aftreden gedwongen. Onmiddellijk legden ook de zes andere bisschoppen hun ambt neer. „Administratieve samenwerking met een Staat, die de Kerk geweld aandoet, zou tekort schieten zijn aan heiligen plicht“, schreef Berggrav.

Quisling heeft hierop verklaard, dat hij zichzelf als Administratief Hoofd van de Noorsche kerk beschouwde, op grond van artikelen 4 en 16 der Noorsche Grondwet, die als zoodanig den Koning en het Storting aanwijzen. Hij verklaarde in deze functie de Kerk te zullen beschermen, mits... de dienaren des Woords zich onderwerpen aan de beschikkingen van het Ministerie van Eeredienst en mits „de gemeenten met hun onchristelijke sabotage tegen nationaalsocialistische geestelijken ophouden“. In vele plaatsen werden nu geestelijken, die dit weigerden, uit hun ambt ontzet en zij mochten zelfs geen geestelijk kleed meer dragen. In Trondheim werd den Deken der stad, Dr. Fjellbu, gelast, de Kathedraal voor een nieuwen Quisling-geestelijke,

Dahle, open te stellen. Hij prekte voor lege banken, maar toen, na hem, Dr. Fjellbu zelf zou optreden hield de Quisling-politie een ontzaglijke menigte met geweld uit de kerk. Dr. Fjellbu werd ontslagen.

Op Goeden Vrijdag werd Berggrav belet, in de Verlosserkerk van Oslo te prediken, doordat Quisling hem huisarrest voor de Paaschdagen had opgelegd.

De ontkenning van het drama kwam op Paaschzondag, toen alle geestelijken van den kansel een verklaring voorlezen, met de mededeeling, dat zij „en bloc“ bij den Quisling-minister van Eeredienst, Scharke, hun ontslag hadden ingediend. Van regeeringszijde is meegedeeld, dat men dit als een oorlogsverklaring beschouwt. In de verklaring, voorgelezen door deken Hyen in de Verlosserkerk, getiteld „De Constitutie der Kerk, een belijdenis en een uitleg“, wordt o.a. gezegd: „Met een bezwaard hart hebben wij dit besluit genomen, terwille van het Christelijke leven onzer gemeenten.“ Quisling heeft thans bisschop Berggrav en 3 gees-

telijken naar een concentratiekamp gezonden en de 1100 anderen voor de keus gesteld, onmiddellijk hun werk te hervatten of anders voor goed ontslagen te worden.

Dit alles heeft geleid tot samenwerking met de Vrije Kerken in Noorwegen, zoodat men op vele plaatsen diensten in bioscooptheaters en andere zalen houdt, waar afgezette geestelijken van de Staatskerk en leekpredikers, naast elkaar in denzelfden dienst optreden. Honderden Staatskerk-gebouwen moeten, wegens gebrek aan geestelijken, worden gesloten. Allen weigerden, een der opengevallen biosdommen aan te nemen. Quisling moet nu nazi-priesters tot bisschoppen aanstellen, maar er is niemand meer om hen te wijden. En intusschen organiseerden de zeven aftredende bisschoppen een nieuwe, onafhankelijke Lutherse Kerk zonder staatssteun. Quisling is met zijn optreden tegen de Kerk volkomen op een dood spoor geraakt. Hij staat voor de grootste crisis sinds zijn machtsaansvaarding en is verder dan ooit van zijn doel verwijderd, terwijl bisschop Berggrav als een nationaal held wordt vereerd.

Katholieke Hulde

De Engelse Kardinaal Hinsley, priester van de Rooms-Katholieke Kerk in Engeland, heeft den volgende brief gericht tot Z.E. Prof. Mr. P. S. Gerbrandy:

„Staat mij toe, U mijn diepgevoeld medeleven uit te spreken in de verliezen, die Nederland heeft moeten dragen, eerst in het vaderland, en thans in de overzeesche gebieden.

„Doch terzelfdertijd zal de heldenmoed van Uw vreedelievend volk — van Uw burgers, Uw zeelieden, vliegers en soldaten — voor immer voortleven in de geschiedenis, om fierer voort te voegen aan de glorie Uwer natie.

„God bescherm de rechtvaardigen!“

In zijn antwoord reide de Nederlandse minister-president o.m.:

„Ik ben er zeker van, dat mijn landgenooten deze spontane woorden op hoogen prijs zullen stellen, komend van iemand, wiens naam zoo welbekend is en wiens gezag omtegemeenschappelijke zaak grooten steun verleent.

„Ik las den brief voor aan mijn collega's, in de vergadering van den ministerraad van hedenmorgen, en zij allen dachten, evenals ik, Uwe Eminentie voor Uw begrip en medegevoel voor het lijden, dat ons volk thans doormaakt.“

PAASCHBOODSCHAP VAN DE BRITISCHE CHRISTENEN AAN DE BEZETTE LANDEN

Wij willen hier gaarne een vertaling afdrucken van de boodschap, welke met Paschen j.l. namens de Britische Christenen tot U is gericht:

„Onze harten zijn met U in Uw lijden. Vergeet niet, dat na Goeden Vrijdag de Paaschmorgen kwam. Christus is opgestaan.“

De boodschap was onder teekend door: Dr. William Temple (Aartsbisschop van Canterbury), Dr. Hutchison Cockburn (Moderator van de Kerk van Schotland), Kardinaal Hinsley (Aartsbisschop van Westminster), Dr. Sidney Berry (Moderator van den Federalen Raad der Vrije Kerken).

LEVENSRUIMTE OF STERVENSRUIMTE

P

Boeren! Waarom gaat Gij, vanzelfsprekend, niet naar de kaalgeblakerde vlakten van de Oekraïne?

N IET, omdat de Nederlandse boer bang zou zijn om het vaderland te verlaten en naar verre landen te trekken; wanneer die zekerheid bestaat, dat hij daar een bloeiend bedrijf kan krijgen — dan ziet de Nederlandse boer er geen been in, hute en mutje op te pakken en naar de verte te tigen. Men vindt den Nederlandse boer, dapper bijgestaan door de Nederlandse boerin, bijvoorbeeld in alle streken van Frankrijk; in de Vereenigde Staten van Amerika; in Argentinië en elders.

Maar in die landen kwam de Nederlandse boer, die op orde en netheid, op recht en wet gesteld is, in een geregeerde rechtsgemeenschap, die hem onvoorwaardelijke bescherming bood bij zijn zware taak, die hij alleen in volledige vrede behoort te kunnen oefenen. Zouden Nederlandse boeren naar Canada gemigreerd zijn, indien ze kans hadden gehad, daar te midden van wilde, rondstropende Indianenstammen terecht te komen? Natuurlijk niet. Maar wat de Duitsers U nu aanbieden, is: brokken land in een reusachtig gebied, dat afgestroopt wordt door dubbele benden strikroovers. Allereerst de strikroovers, die in hun onrecht staan: de Duitsers zelf, die dit land wederrechtelijk afnamen van de Russen. En we verzekeren U, dat de Russen het er niet bij zullen laten zitten. Ze zijn zelfs al begonnen met de herovering: de Oekraïne was het slagveld van 1941 en zal het slagveld van 1942 worden. Een eerste reden om er niet heen te gaan!

Dan wordt de Oekraïne afgestroopt door strikroovers, die in hun recht staan: de Russische puerilla-

Een ontroerde en verantwoordigde menigte, voor de kathedraal te Trondheim, zingt met onbloeit hoofd een psalm, daar toegang tot het Kerkgebouw geweigerd wordt.

[16]

[17]

benden, de onvindbare vrijbuiters, die heusch geen onderscheid zullen maken tusschen den vijand en den gene, die den vijand helpt. Een tweede reden om er niet heen te gaan!

Waarom hebben de Duitschers zoo'n haast om Nederlandsche boeren naar de Oekraïne te lokken? Omdat Duitsland voor den hongersnood staat; omdat uit dit rijke land der Zwarte Aarde het koren moet komen, waarmee Duitsland zichzelf van den ondergang wil redden.

Maar laten we eens even kijken, of landbouw in de Oekraïne met eenige hoop op succes mogelijk is. De heele landbouw en veeteelt werd onder de Sowjets in de Oekraïne doorgevoerd volgens het stelsel der groote, collectieve boerderijen: reusachtige ondernemingen, die de uitgestrekte velden enkel met machinekracht bewerken. Toen de Russische legers terugtrokken, namen ze overal van alle tractoren de voornaamste onderdelen mee. De Duitschers kunnen in hun fabrieken bijna geen tractoren aanmaken: in die fabrieken worden dag en nacht tanks gemaakt.

En zelfs al waren er tractoren, wat dan nog? Die hebben toch brandstof nodig? En weet Ge hoeveel? Acht miljoen ton per jaar voor het heele door de Duitschers tijdelijk veroverde gebied. Die benzine hebben ze niet; anders zouden ze niet zoo'n kramachtige moeite doen, naar de petroleumbronnen van de Kaukasus door te breken. Terug dus naar den ouderwetschen ploeg! zeggende de Duitschers. Ze zeggen er niet bij, dat er bijna geen paarden zijn; maar ze geven wel toe, dat de bevolking in de Oekraïne deze poging, om het wiel van den vooruitgang terug te duwen, van harte saboteert. Neen, er is maar één manier, waarop het landbouwbedrijf in de Oekraïne mogelijk is. Kijk eens naar het kaartje op blz. 13. Daarop staan drie streken aangegeven: de Oekraïne, waar koren groeit; de Donvallei, waar de groote tractoren-fabrieken zijn; de Kaukasus, waar de olie vandaan komt. Wanneer Ge even nadacht, zult Ge onmiddellijk begrijpen, dat deze drie streken bij

elkaar hooren: de tractoren uit streek 2, loepend op de benzine uit streek 3, snorren over de velden in streek 1, de Oekraïne. Maar jammer genoeg voor de Duitschers, zijn er blijven Donvallei en Kaukasus in Russische handen. Wie samen met zijn gezinsleden als slaven voor den ploeg wil loopen, met bovendien de vaste kans, bij dag of 'nacht een kogel in het lijf te krijgen — laat die maar naar dit lieve landje gaan, waar het bloed nauwelijks door de aarde is opgezogen!

De Berlijnse redacteur van een zeer onpartijdige Zweedsche krant, de Sydsvenska Dagbladet, schrijft op 9 Maart van dit jaar over de Oekraïne het volgende:

„Geen enkele Duitse boer is gelukkig wanneer hij naar de Oekraïne gezondend, ook al krijgt hij de grootst mogelijke toelagen.“

Dan haalt hij een stuk aan uit een Duitse couranti, die in de Oekraïne verschijnt; een onverdadete getuige dus: „Er heerscht gebrek en ellende: er zijn geen goede wegen en geen telefoon; men is er letterlijk van de wereld afgesneden en men staat er alleen temidden van de groote ruimte, enkel steunend op eigen kracht. In dit land vloeiend geen melk en honing; en de gebraden worsten hangen er niet in de struiken. De Duitschers hebben hun hardsteden met een zwaar hart verlaten, omdat ze het werk thuis aan vrouw en

kinderen moesten toevertrouwen. Het is werkelijk een heldhaftige daad om de ongelukkig harde taak in de Oekraïne aan te pakken. Want de voornaamste plichten zijn de leveringen aan het leger en het openhouden der verbindingslijnen.

De bevolking verzet zich tegen de methodes die de Duitschers in willen voeren, en doet niets mer dan noodig is, om zelf in het leven te blijven.“

Tot slot een zin uit een ander artikel van denzelfden overdenker, neutralen schrijver (Sydsvenska Dagbladet, 17 Maart j.l.): „Het ernstigste probleem in de Oekraïne is de honger.“

Wij zijn er van overtuigd, dat de meesten Uwer er niet over denken om dwangarbeid te worden in een door den oorlog geteisterde en opnieuw tot slagveld voorbestemde streek, waar hongersnood heerscht en waar de bevolking vijandig is. Maar wij achten ons niet verantwoord, voor wij het vraagstuk uiteenzeggen hadden niet voor den doodenden tot avontuur geneigden boer, die een kansje zou willen wagen.

Tot slotte een ernstige waarschuwing: door de afschuwelijke Duitse wredeheden is het Russische volk uiterst verbitterd geworden. Het zal zich bloedig wreken op elken indringer, die niet snel het veld ruikt, wanneer de Russische miljoenenlegers in de lente hun aanval doorzetten!

VRIJWILLIGERS VOOR!

DE Duitse onderziedienst heeft zijn vierde „kei“, luitenant-commandant Engelberg Endrass verloren. Nadat er eerst gerucht geweest waren, dat men sinds maanden niet van hem gehoord of gezien had, moest Berlijn op 30 Maart toegeven, dat hij vermist werd. Reeds drie andere onderziedeskundigen waren voor hem ontgomen — Prien, Kretschmer en Schepke. Prien heeft de Britsche Royal Oak tot zinken gebracht; Endrass was vroeger zijn eerste luitenant, en was niet slecht zijn leerling, maar tevens zijn volging en bewonderaar. Nadat Prien verdwenen was in den strijd op den Atlantischen Oceaan maakte het Rijk Propaganda-Ministerie een ster van Endrass. Hij verloorde hem in een snelle opvoering bij Ridderkerk, de Eikenblaren en het IJzeren Kruis. Nu is ook hij

verdwenen. Uit verschillende deelen der wereld komt een steeds groeiend aantal inschrijvingen over de moeilijkheden, die de nazis hebben om de Duitse vrees te smoren over de groote verliezen van Duitse onderziedeskundigen, waarvoor de vrees te korte trainingsperiode voor onderziedeskundigen in groote mate verantwoordelijk is. De 2000 leden van onderziedeskundigen, die nu als krijgevangenen in Engeland zijn, kunnen beschouwd worden als gelukkige overlevenden. Voor elke twee onderziedeskundigen, die door de Engische vloot gereed worden, verdrienen er vijf. Neutrale Verzekeringmaatschappijen berekenden verleden jaar, dat het leven van een Duitse onderziedeskundigen in actieven dienst ongeveer 62 dagen duurt. Dit cijfer is op het oog een beetje belangrijk lager.

[18]

MALTA: 2.000 MAAL ONGEBROKEN!

Generaal Dobbie, Gouverneur-Generaal en Opperbevelhebber van Malta, is een „groot“ man: van figuur, van kwaliteit als soldaat, en van karakter.

„Een man, die de waardigheid, passend den vertegenwoordiger van den Koning van Engeland, paart aan den ernst van den soldaat. Men zegt van hem, dat hij recht „met den Bijbel in de eene en het zwaard in de andere hand.““

Tusschen de aanvallen gaat het leven der bewoners van Malta gewoon door!

[19]

DIET is Malta, het onneembare Britsche vliegtuigmoederschip, dat heele Duitse en Italiaanse luchtvloten niet tot zinken kunnen brengen. Het ligt onwrikbaar verankerd midden in de zee, die Mussolini ondanks de voortdurende nederlaag van zijn vlooten nog altijd vol bluf „Mijn zee“ pleegt te noemen. Malta ligt dwars op de route, die de konvooier der As moeten nemen, wanneer zij pogen Rommel's „Afrikakorps“ te versterken: vanuit Malta worden Napels, Tripoli en Benghazi gebombardeerd. Malta werd een jaar geleden door de As voor onhoudbaar verklaard: maar op 4 April j.l. verklaarde Maarschalk Quade van de Luftwaffe, voor de microfoon, dat Malta praktisch onneembaar is.

Op Woensdag 1 April werden, om een voorbeeld te geven van de verdediging van het eiland, vijf Ju87, twee Ju88 en een Me109 door de Luftwaffe, voor de microfoon, dat Malta praktisch onneembaar is. Jachtvliegtuigen vernietigden twee Ju88, twee Ju87 en drie Me109; vermoedelijk werden nog zes Ju87 en een Ju 88 neergeschoten; beschadigd werden vijf Ju88, een Ju87 en twee Me109. Dat is voor de As een schadesepot van dertig toestellen op één dag.

Een gewone tekening van een nachtelijk aanval van de Luftwaffe op Malta.

De bevolking van Malta neemt de voortdurende bombardementen (2000 maal luchtmal sinds het begin van den oorlog tot op 9 April '42: tijdens Januari '42 gemiddeld acht maal alarm per dag) met kalmte en humor op. Ze koken hun potje op straat bij kampvuren. Bij luchtgevaar verdwijnen ze in de onraakbare rotskelders.

Met Paschen viel naast een schilderswinkel een bom, die echter niet ontplofte. De schilder penseelde er fluks het volgende opschrift op: „Pasche, cadeau gedaan door een kladschilder aan een echte schilder.“

Na het hevige bombardement van Zaterdag voor Paschen kwam als eenig commentaar in het Reuter-bureau te Londen het volgende telegram binnen: „WEES ZOO GOED VOTBALUITSLAGEN TE HERHALEN WEGENS HINDERLIJKE STORING BIJ DE ONTVANGST.“

HET GEWOET DER JAPANNERS IN NEDERLANDSCH OOST-INDIE

BEHALVE de duizenden kleine leugens over Japan's aanvallen, welke de Japaneische en Duitse propaganda de wereld insinueren, zijn er ook nog twee groote leugens, die zij steeds weer herhalen. De eerste is, dat het Japaneische streven in Zuid-Oost-Azië niet gericht was op verovering, doch slechts op het scheppen van een gezamenlijke welvaartsfeer. De tweede is, dat, indien de regering van Nederlandsch Oost-Indië slechts aan dit streven mee wilde werken, haar vrede-lievende verhouding met Japan gehandhaafd zou zijn gebleven. Niemand, die het Witboek heeft gelezen, zal ooit deze leugens gelooven. Dit Witboek is uitgegeven door de Nederlandsche Regeering

Voorlichtingsdienst (in de Nederlandsche, Maleische, Chinese en de Engelse taal) onder den titel „Tien jaar Japaneisch gewoet in Nederlandsch Indië...“

Terwijl de Japanners alle voordeelen ondervonden van de open-deur-politiek in Oost-Indië, en terwijl zij de eene vriendschapsmissie na de andere zonden, luidkeels hun dankbaarheid en welwillendheid betuigend, bereidend zij tegelijkertijd ondergronds hun ver-nood voor. Behalve dat de Japaneische handelsmaatschappijen, welke door den Staat gecontroleerd worden, ten nauwste samenwerken met den Generaal Staf, zich aldus voorbereidend op een militaire invasie onder het mom van economische

uitbreiding, hadden zelfs de meest achtenswaardige firma's, zoals b.v. Mitsui, na 1935 spionnen onder het personeel. Japaneische „visschers“ deden dieptepeilingen en maakten zeekaarten voor hun vloot. Door middel van propaganda onder de studenten en onder de Islamitische organisaties, door het omkopen van de pers en op tallooze andere manieren, probeerden de Japanners (gelukkig zonder succes) onvrede-gevoel onder de inlandsche bevolking te zaaien.

De Kobayashi-missie van 1940 had een geheim programma, om Nederlandsch-Indië op politiek gebied te isoleren en haar bewapening te vertragen. In 1940 trachtte de Japaneische Consul-Generaal Ototsugu Saito onbeduidende voorvallen te veroorzaken, om op die manier botsingen uit te lokken, welke zijn Gouvernement een voorwendsel tot tusschenkomst zouden geven. De regering van Nederlandsch Oost-Indië, wier contra-spionage zeer goed ingelicht was, zette de gevaarlijke agenten uit het land en bewaakte de andere, om hen op deze wijze onschadelijk te maken in geval van oorlog. Tevens weigerde zij, in de kaart van Japan te spelen, door een overhaaste stap te doen. Het verregaande en meedoogenlooze ver-raad, waarmee Japan zijn doel trachtte te bereiken, blijkt wel uit dit Witboek en de bewijsstukken, die in het aanhangsel zijn afgedrukt.

Een jong luitenant, die nog niet heel lang zijn studie te Yale achter den rug had, en nu een Vliegend Fort bestuurde, zei: „Nadat we Java verlaten hadden en op een vliegveld in het noorden van Australië geland waren, hoorden we midden in den nacht een eenzaam vliegtuig naderbij komen. Ineens klonk er een ontzettende slag, en een ouwe kast van een tweedekker kwam razend aangezond en vloog bijna over den kop. We renden naar buiten: daar lag een oude, zwaar toetagekade Curtiss, die hemel mag weten welk model, maar het was beslist een van de eerste experimenten. Wij zouden er nooit mee hebben mogen vliegen, laat staan er mee mogen vechten. Onder het vliegtuig lag een Hollandsche piloot van ongeveer 40 jaar. Hij bonkte op den grond met zijn vuisten en huilde, niet omdat hij gewond was, maar omdat hij nu niets meer had om mee te vechten. Aangezien we te weinig piloten hadden, zouden we een van onze duikbommenwerpers achtergelaten moeten hebben dus gaven we dit vliegtuig aan den Hollandschen piloot, die er dolgelukkig mee was. Hoewel hij nog nooit zoo'n toestel gevlogen had. Binnen twintig minuten wist hij hoe hij het toestel besturen moest, en toen vroeg hij of wij de tanks maar wilden vullen en bommen in wilden laden, want het was al laat en hij had tegen de schemering een afspraak met wat Japaneische troepenheden. Hij vloog naar het Noorden en het laatste wat we zagen was een slings tegen den sterrenhemel. Hij leeft niet meer, maar ik ben er van overtuigd, dat hij, voordat hij neerviel, heel wat Jappen heeft toetagekeld.“

In Broome was een Hollander die weggekomen was van Java. Tijdens den verrassenden aanval op Broome, rende deze Hollander naar een van de Vliegende Forten en rukte er een 30mm-kaliber machinegeweer uit. Hij vuurde als een razende, en schoot een vliegtuig naar beneden. Het is altijd een heel moeilijk werk om zoo'n machinegeweer zelfs maar vast te houden, en deze Hollander hield het vast bij den loop, die gloeiend

heet was. Hij toonde zijn linkerhand, waar het vleesch van af gebrand was. Doch hij glimachte enkel en zei: „Maar ik heb hem tenminste gekregen.“

De Amerikanen namen zoveel Hollandsche piloten uit Java mee als zij maar konden. De meeste Hollandsche piloten hebben 4 trainings-jaren achter den rug en zij kunnen alles besturen. Ze ziet ze in geheel Australië, deze mannen in groene uniformen. De meesten van hen hebben alles wat zij beminden in Java achter moeten laten, en zij vragen in angstige spanning: „Wanneer krijgen we een toestel?“ Enkele weken geleden lichte ik op een vliegveld met een paar Australische officieren. Het enige waar zij over spraken was het Vliegende Fort vol met Hollanders, dat dien morgen geland was. Langen tijd na den strijd op Java, hadden zij een kist, die de Amerikanen achter hadden moeten laten, omdat er iets aan de machines mankeerde, opgekalefaterd, en op die manier hadden zij het klaar gespeeld, te ontsnappen. Nadat zij geland waren, sprong een van de Hollanders uit het vliegtuig en vroeg aan de Amerikanen en Australiers, die toe waren komen loopen: „Kunnen jullie de Hollandsche vlag op deze kist schilderen?“ — En geef ons wat bommen en benzine, want we gaan terug naar Java!“

Dienzelfde avond ontmoette ik een jongen luitenant van de Nederlandsche vloot, ergens in een hotel, hij hinkte, want hij had een bomscherf in zijn zij — herinnering aan den strijd op Java.

Hij moest weg, nadat we een paar borrels hadden gedronken, omdat zijn been zoo'n pijn deed, maar voordat hij weg vertelde hij nog even zijn geschiedenis. Sinds het uitbreken van den oorlog in 1939 had hij zeven schepen verloren, en den laatsten keer waren er van de 300 man slechts 40 overlevenden. Toen hij opstond om weg te gaan, zijn gezicht vertrokken van pijn, vroeg ik hem waar hij vandaan kwam in Holland. „Uit Rotterdam, mijnheer“ antwoorde hij.

Nederland aan het Radio-Front

- LONDEN:
- 1) Radio Oranje.
  - 2) Zeeleuzenroep „De Brand-daric.“
  - 3) Nederlandsch Nieuws van de radio.
  - 4) Vlaamsche uitzendingen van Radio België.
  - 5) Afrikaansche uitzendingen naar Zuid-Afrika, waarin wettelijk een Nederlandsch programma wordt opgenomen.
- CURACAO:
- 6) de Curacaose Radio Omroep („CUROM.“) welke den nieuwen Gouvernementszender gebruikt, met een asterdus van tusschen 3 en 4000 K.M.
- SURINAME:
- 7) de plaatselijke Omroepvereniging („AVROS.“) welke den regeringzender van Paramaribo gebruikt, die tot in Noord-Amerika duidelijk wordt gehoord.
- BOSTON:
- 8) Nederlandsche uitzendingen van de W.R.U.L., die ook in het vaderland hoorbaar zijn.
  - 9) De dagelijkse Nederlandsche zeeleuzenroep, eveneens van de W.R.U.L.
- PTERORA:
- 10) Wetzelijke uitzendingen over de Nederlandsche zaak in de Afrikaansche taal door den persdient van ons Gezantschap, gelayerd door alle Afrikaansche zenders in de Unie.
- LONDENVILLE:
- 11) Uitzendingen in de Vlaamsche taal, welke met den nieuwen versterkten zender door Nederlanders in geheel Afrika kunnen worden bevestigd.
- MELBOURNE:
- 12) Dagelijkse uitzendingen in de Nederlandsche taal voor Indië, nu de NIROM in 's vijands handen is gevallen.
- NEW DELHI:
- 13) Verwacht wordt, dat binnenkort met uitzending in Maleisch, Hoog- en Laag-Javaansch en Soendaneesch kan worden begonnen, ten behoeve van de inlandsche bevolking van Nederlandsch Indië.
- SAN FRANCISCO:
- 14) Sinds korte tijd zendt de W.R.U.L. van hieruit nieuw-berichten en commentaar uit naar Nederlandsch Indië in het Nederlandsch en Maleisch.
- In verband met den groei van de uitzendingen over vrijwel de gehele wereld wordt thans van Londen uit de overtuiging van het werk zoveel mogelijk bevorderd.

Wat het Amerikaanse tijdschrift TIME over onze strijders zegt:

WANNEER de geschiedenis van deze oorloggeschreven wordt, dan zou de pagina over de ontbrekende Hollanders verlicht moeten worden met het bloed hunner helden. Duizend jaren lang zouden alle vrije menschen, telkens wanneer de strijd op Java genoemd wordt, op moeten staan en het hoofd ontblooten. Nooit hadden zij een kans, deze Hollanders, maar toch gaven zij gewillig hun leven, in de hoop, dat anderen een betere kans

zouden krijgen. In geheel Australië eert men de Hollanders: en de Amerikanen daar doen dit bovenal. Men is eenstemmig van meening, dat de Hollanders van Java niet zoo moedig vochten als de Spartanen bij Thermopila. „Iedereen die ook maar een woord tegen de Hollanders zegt, krijgt met mij te doen!“ zei een kleine, heftige bergbewoner uit Kentucky, met touwkerfing haar, die gedurende den strijd op Java een bombarde-mentsvliegtuig bestuurde had.

[20]

[21]

„DE ENGELSCHEN ZIJN ER!“

HET was de morgen van den 28sten Maart, heel in de vroege. De Duitse soldaten stonden op wacht bij St. Nazaire, de Fransche haven aan den Atlantischen Oceaan, een der belangrijkste Duitse bases voor onderzees. Want het draagdok van St. Nazaire is de eenige plaats aan de door Duitschers bezette Atlantische Kust, waar de „Tirpitz“ kan dokken, het eenige linienschip dat Duitsland nog bezit.

Plotseling werd het Duitse garni-

zoen verrast door eenheden van de Britsche lucht-, zee- en landmacht. Dit zijn de sluisdeuren van het groote dok van St. Nazaire, vóór en na het bezoek van Britsche „commando-troepen.“ De oude torpedojager „Campbeltown“, geladen met dynamiet, voer in volle vaart tegen de sluisdeur op en werd daarna, met sluisdeur en ul, opgeblazen! De verborgen resten van de sluisdeur zijn nog te zien in de onderste foto.

DE Commando's kunnen overal verwacht worden, waar de Duitschers niet op hun komst zijn voorbereid. De kerels, waaruit deze keurbanden bestaan, zijn door en door getrainde en roekeloze knapen, die hun opdracht zonder aarzelen uitvoeren: maar ze bezitten er dan ook de wapens en de speciale bekwaamheid voor. Ze duiken op als het weerlicht en verdwijnen weer even snel, met hun gevangenen, Duitschers en landverraders, nadat ze de bevolen vernielingen hebben uitgevoerd.

In hun speciale vaartuigen, die ze met evenveel succes gebruiken als onze Watergeuzen het vroeger deden,

kunnen ze elk oogenblik op een onzeker punt tusschen den Noordkaap en Biarritz aan land komen stuiwen. Tot nu toe hebben ze twee keer de Moffen op de Lofodden en bij Vaagso overvallen, waar ze de traanfabrieken in een vaart vernielden; geholpen door Britsche parachute springers, lieten ze het radiopelstation voor de luchtweerter Bruevalvlak bij Le Håvre in de lucht vliegen.

Hun laatste stoute stukje, is de geslaagde vernieling te St. Nazaire van het eenige dok, dat de „Tirpitz“ zou kunnen opnemen. De oude destroyer „Campbeltown“, die nog een tijd lang onder Nederlandsche vlag

voer, ramde met zijn versterkte steven, waarin vijf ton dynamiet zat, de buitenste sluisdeur; en leno, die precies op den bepaalden tijd afging, zorgde voor de rest. Bijgaande luchtfoto's brengen het bewijs, dat de Duitschers, die over onbetekende schade spraken, weer gelogen hebben.

En nu Duitsland al zijn mannetjes in Rusland noodig heeft, om te trachten daar het onontkoombare noodlot af te weren, houdt het voortdurende dreigement der commando-strooptochten langs een kwetsbare kustlijn van duizenden kilometers lengte, tienduizenden Duitschers vast!

[22]

—BRITSCHE LANDINGEN AAN EUROPA'S WESTKUST

Britsche parachutisten en afdelingen van leger-, lucht- en zee-macht bij hun terugkeer van Bruneval alwaar zij met succes een Duitse submuntion aanviel en verwoestten.

Een Britsch soldaat welke aan den raid deelnam, vond gelegenheid een Duitse helm mee te brengen. Het is slechts met tegenzin dat hij zijn hant uit de handen laat gaan... al is het dan slechts voor een oogenblik.

Troepen de „commando“ raid op Vaagso in Noorwegen, werden 15.650 ton aan vlandelijke schepen verwoest: alle-kaats, moel- en slaapploeten benevens een radio-afzender station werden eveneens volledig vernield. Het Duitse garnizoen werd buiten gevecht gesteld.

[23]

—en dit is de man, die de plannen maakte

voor de Britsche commando-raids op Vaagso, Bruneval en St. Nazaire, en deze met zooveel succes uitvoerde, Admiraal, Generaal, Maarschalk van het Luchtwezen Lord Louis Mountbatten; de man voor wien de Duitse garnizoenen op heete kolen zitten.

Lord Louis, de jongste Britsche officier in het Oppercommando, werd zes maanden geleden tot Chef van de gecombineerde operaties benoemd. Te dien tijde vatte hij het bevel over het vliegtuigmoederschip „Illustrious“, dat toen in Amerika lag om hersteld te worden. Zoodra hij benoemd was vloog hij terug in een bombardementsvliegtuig en heeft sedertdien met dezelfde energie, ondernemingsgeest en durf, die hem eens één der meest populaire marine-officieren maakte, zijn nieuwe werk aanvaard.

St. Nazaire, Bruneval en Vaagso zijn klassieke voorbeelden van de gecombineerde en samenwerkende krachten van leger, vloot en luchtmacht, hoewel deze raids klein zijn vergeleken bij de taak, die de commando's in de toekomst moeten vervullen.

AFBRAAK VAN DEN LANDBOUW

DE Duitschers nemen nu geen blad meer voor den mond, wat ze met onze landbouw voor hebben. Van de ruim 350.000 boeren, die Nederland telt, moeten er 100.000 verdwijnen. De afslachting van de veestapel maakt de kleine boeren, die het juist van de veehouderij moeten hebben, tot paup'ers. Deze kleine boeren hebben evenwel bewezen zich ook door armoede niet door de Duitschers in de Europeesche ruimte te laten drijven.

Men werkt nu aan een nieuwe techniek om deze menschen murw te maken. De grond kan hun nog onder de voeten worden weggehaald. De Nederlandsche Landstand rekent het zich tot taak, dit vuile werkje op te knappen.

Hier hebt ge, zoo zeggen de makers van deze dwangorganisatie, — met een verwijzing naar Art. 152 van de Grondwet nog wel — uw lang verbeide publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Het is natuurlijk het diametraal tegenovergestelde van een regeling door bedrijfsgeenoten. De „boerenleider“, met zijn vertrowelingen in Den Haag, „massaregel“ alles en is aan niemand verantwoordelijk schuldig, dan aan zijn Duitse opdrachtgevers.

Een braintrust, onder den adjunct-leider Posthuma dat het plan dicteeren, hoe onze landbouw als onder-

deel van het Europeesche geheel zal dienen te worden aangepast. Meer aardappelen, nog minder veevoeder, verdere extensivering van het bedrijf en beschikbaarstelling van het daaruit gevormde overcompieet aan boeren voor de Duitse levensruimten in Europa. Nu het land na twee jaar bezetting reeds zoodanig kaalgevreten is dat er van dien kant niet veel meer te halen is, verlangt Duitsland de boeren zelf.

Dit gezelschap in Den Haag zal voortaan uitmaken, wat er op de bedrijven geteld moet worden en hoeveel ze zo mogen houden. Door dezen leeddwang en leveringsplicht wordt de boer zeeboer van den landstand op eigen erf. Erger nog, we keeren terug naar den tijd van het lijfgeenschap. Want onder het motto uit artikel II der Duitse verordening over den landstand, te moeten „waken over den eer der standgenooten“ — is geen boer op eigen erf meer veilig. Er moeten 100.000 boeren voor Oost-Europa gevonden worden.

Ondanks dezen dwang van boven zijn de „dorpsboerenraden“ er niet alleen voor den schijn. Integendeel, voor het functioneeren van den landstand zijn ze onmisbaar. Niet natuurlijk wegens de „adviezen“, die ze mogen geven, doch als de oogen, waardoor het logge nazi-apparaat van den landstand slechts zal kunnen werken. Zonder de concrete cijfers uit het bedrijf, rekenen men in Den Haag zijn plannen in den blinde. En de dorpsboerenraden

moeten dus voor de cijfers en de statistieken zorgen. Straks ziet men ze ook ingeschakeld ter controle bij de uitvoering der hervormingsmaatregelen en de bestrijding van den „zwarthandel.“ „Dan zal het leger van crisissambtenaren kunnen verdwijnen“, dan, als er een leger van verklikkers en spionnen uit eigen menschen zal zijn gerecruiteerd. Zoo zijn de Duitse plannen met den landstand. Jammer voor Roskam, dat hij met „Nederlandsche boeren te maken krijgt.

NEDERLANDSCHE ARBEIDERS IN DUITSCHLAND

„Het te werk stellen van Nederlandsche arbeiders in Groot-Duitschland moet op volkomen vrijwillige grondslag gebeuren.“ — Dr. Biring in de Deutsche Zeitung in den Nederlanden, van 8 Maart 1942.

IN de Deutsche Zeitung in den Nederlanden van 8 Maart 1942 staat een artikel, waarin de Duitse schrijver Dr. Böning, van het departement voor Sociale Zaken, betoogt, dat de hulp van nieuwe aantallen Nederlandsche arbeiders voor de Duitse industrie een absolute noodzakelijkheid is, maar absolute noodzakelijkheid niet, dat de medewerking moet geschieden op vrijwillige basis. Ongeveer in dienzelfden tijd hield Dr. Fischböck een rede voor de Kamer van Koophandel in Düsseldorf, waarin hij zich bitter beklagde over de stille tegenwerking en den geest van ontvreeden verzet, die de Nederlandsche arbeiders in Duitschland kenmerkt.

Er is verband tusschen beide uitingen. Niets zouden de Duitschers liever willen dan dat de „medewerking“ der Nederlandsche arbeiders aan de Duitse industrie geschiedde op basis van vrijwilligheid. Maar de verwezenlijking van dezen Duitschen droom ligt nog zeer ver af. Werkelijk vrijwillig gaan er maar heel weinig Neder-

landsche arbeiders naar Duitschland, zelfs de N.S.B.-ers niet — en men zou toch moeten aannemen, dat die het in de eerste plaats als een eer en een recht zouden beschouwen om met hun krachten mee te helpen aan de industrie van hun heer en gebieder in Berlijn. Neen, de Nederlandsche arbeiders die naar Duitschland zijn gegaan (ongeveer 150.000 in getal) zijn voor het overgrote deel gedwongen. Velen zijn eenvoudig van de straat gehaald, als slaven in het donkerste deel van Afrika, tegen hun zin ingelijfd in een slavenbataljon en het donkere Duitschland ingedreven. Anderen zijn indirect gedwongen. Men hield hun distributiekaarten en bonnen in. Men dreigde op andere wijze met wraak. Duizenden arbeiders hebben zich aan den tocht naar Duitschland op allerlei listige wijzen weten te onttrekken. De 150.000 die aan hun noodlot niet konden ontsnappen, werken nu in Duitschland. Hen verzieft het heimwee naar huis. In hen gromt het bittere verzet tegen den slavendrijver, die hen tot dit slavenbestaan dwong. Veel liefde voor Duitschland, veel sympathie voor het Derde Rijk moet men bij deze Nederlandsche koelies-gegenhul-wil niet verwachten... hoeveel moeite de collega's van Woudenberg van het N.V.V. in Duitschland zich ook geven om hen, van tegenstanders, tot medestanders te maken.

De slechte geest onder de Nederlandsche arbeiders in Duitschland is voor de Duitschers geen geheim. Fischböck sprak er over in Düsseldorf, zoals wij hierboven reeds vermeldden. De Deutsche Bergkele malen. Men kan er zeker van zijn, dat de Nederlandsche arbeiders die in Duitschland werken, onze nationale deugden van koppigheid en stugge onverzettelijkheid zeer trouw hebben zijn. Maar er wordt den Duitschers niet gevraagd of die Hollanders hun aangenaam zijn of niet. Ze moeten wel, de Duitschers. Ze kunnen het zonder de arbeidskrachten uit de bezette

gebieden niet meer stellen. Als die honderdduizenden Fransche krijgsgevangenen, de 150.000 Nederlanders, de 250.000 Belgen, de honderdduizenden Polen, Tschechen, Noren — en niet te vergeten Italianen — er niet waren, dan zou de Duitse oorlogsmachine misschien reeds vastgelopen zijn.

De oorlog van Hitler, met het doel, het Britsche Rijk de macht te ontwringen, is een oorlog van een landmogenheid tegen een zeemogenheid. Engeland hanteert het wapen der blokkade. Duitschland, dat de zee niet beheerscht, verweert zich tegen dien worgenden greep, door zijn macht over het geheele vasteland van Europa uit te breiden, teneinde daar te vinden wat van overzeet niet meer kan komen. Tegelijkertijd bloedde de Duitsche legers in Rusland leeg. Hitler, die in „Mein Kampf“ elken Duitscher een stukje eigen grond beloofde, heeft zijn woord voor honderdduizenden reeds gehouden: zij rusten op hun stukje Russischen grond en staan niet meer op. De „bloed en bodem“ leuze is verwezenlijkt, maar op een andere manier dan de Duitschers hadden verwacht. De Russische bodem is gedrenkt met Duitsch bloed. Hitler stuurt de reserves van achter het front naar voren. De Duitse fabrieken worden leeggehaald en de arbeider moet soldaat worden. Maar de fabrieken achter het front moeten blijven draaien, want de moderne oorlog is een mechanische oorlog. Voor elken soldaat aan het front moeten tientallen arbeiders achter het front werken.

Omdat de oorlog voor Hitler verloren is zoodra de fabrieken achter het front zouden moeten stoppen, daarom moeten uit alle bezette landen de arbeiders naar Duitschland om te werken. Luie Italianen, terroristische Tschechen, van haat vervulde Polen, onpstandige Noren, koppige Nederlanders. Het is vreemde mengeling van onwilligen, maar de Duitschers hebben geen keus. Uit het feit, dat ze dezen invloed van onwilligen duldten en in de bevolking blootstellen aan geestelijke

infectie met denkbeelden, die in Duitschland sinds 1933 niet meer beleden konden worden, blijkt reeds hoever het water voor de Duitschers gestegen is.

Tot nu toe heeft Nederland 150.000 koppige saboteurs aan de Duitse industrie geleverd, maar Berlijn heeft verordeneerd dat het er 250.000 moeten worden. Hoe die bij elkander geharkt zullen worden, weet Dr. Böning op het Departement van Sociale Zaken. De eerste maatregelen voor die nieuwe slavenjacht zijn bekend. Er is voor duizenden Nederlanders aanmeldingsplicht ingevoerd aan de Arbeidsbeurzen. Voor mannen en vrouwen van 24 tot 50 jaar. Dat is de eerste stap. De volgende stappen komen later aan het licht.

Zulke rigoreuze maatregelen, als arbeidsconscripcie en verplichte arbeid in Duitschland, voert de Duitse schrijver bij gedeelten in. Langzaam maar zeker wordt zo ons land ingelijfd in wat heet de Nieuwe Orde, maar wat in werkelijkheid is: de annexatie. De door de Duitschers gestolen Nederlandsche vakverenigingen vervullen in dit knechtingsproces slechts de rol van knecht van den slavenhaler. Een werkelijk vrije en zelfstandige vakvereniging zou tegen de invoering van de maatregelen, die de Duitschers nu beoogen, elk middel geweltig achten, maar met een vrije en zelfstandige vakbeweging heeft het N.V.V. niets meer gemeen.

Duitsche Handleiding in het Plunderen

In Noorwegen hebben de Duitschers „handleidingen“ uitgegeven, ten gebruik van de bezettende macht. De boekjes hebben zinnen als: „Zijt gij de burgemeester, de dominee of onderwijzer?“ „Waar is de safe?“ „Hebt u geld?“ „Dit geld neem ik in beslag.“

Hieruit blijkt, dat het niet waar is, dat, zoals „Das Reich“ schrijft, de Noren de Duitschers niet begrijpen. Er blijkt intendeel uit, dat ze ze maar al te goed begrijpen...

[25]

IN DUITSCHLAND

Het Vraagstuk der Arbeidskrachten

IN Januari gaf Hitler Mansfeld opdracht om de arbeidskrachten van Duitsland te organiseren. Op den laatsten Zaterdag in Maart nam Sauckel, Gouwverder van Thüringen, Mansfeld's plaats in. Iedere Duitscher en vele arbeiders in de bezette gebieden zullen de gevolgen van deze verandering ondervinden. Sinds verleden jaar October de aanval op Moskou mislukte, heeft Hitler nog slechts één probleem: het probleem der arbeidskrachten; niet zozeer vanwege de meer dan 1 miljoen dooden die hij in Rusland achter heeft moeten laten, maar vanwege iets anders. Hitler's plan was namelijk om zijn mannen in den zomer aan het front en in den winter op het land en in de fabrieken te gebruiken. Dit was hem in 1939 in Polen en in 1940 in Frankrijk gelukt, doch het gelukte hem niet in 1941. Hij moest ervoor zorgen, dat zijn reusachtig leger aan het oostelijk front den winter doorkwam. In plaats van mannen naar de fabrieken en het land terug te kunnen sturen, moest hij steeds meer arbeiders van achter de ploegen en de machines weghalen om het front te versterken. In hun plaats kwamen vrouwen en buitenlandse arbeiders. Mansfeld begon zijn taak in Januari. Hij moest beslissen of er nog werkkrachten voor het leger opgroepen konden worden; waar vrouwen de taak van deze mannen konden overnemen en waar buitenlandse arbeiders zonder gevaar voor het binnenlandsche front konden worden aangesteld. En nu, na slechts 10 weken, is hij ontslagen en heeft Sauckel zijn plaats ingenomen. Wat beteekent dit alles? Het

vaardigheid en gevoeligheid maken hen buitengewoon geschikt om diegenen die goed kunnen zien, te vervangen.

„Zoolang de hoest niet heel erg is en de hand wordt gehouden aan bepaalde voorschriften, bieden lijders aan tuberculose minder gevaar voor volwassenden die onder normale omstandigheden arbeiden, dan het moderne verkeer. De Duitse economie kan, zonder goede redenen, het niet zonder deze tuberculose arbeiders stellen.“ *Reichs-gesundheitsblatt* van de Duitse ministeries van Binnenlandsche Zaken en Arbeid.

„Er zijn 200.000 Duitse schooljongens vroegtijdig van school gekomen om in tank- en vliegtuigfabrieken te gaan werken. In de Elzas worden de jongens in de verleiding gebracht om oorlogswerk in Duitsland aan te nemen, door beloften van hoog salarissen, en toelating tot de Hitlerjeugd, aldus *Die Weltwoche*, Zurich.

„Das Reich citeert de volgende veel-beteeuende mededeeling van de „Reichs-Aerztzammer“: „Ik zou zeggen, dat de dokter zijn patiënt in vroegtijdig onmiddellijk bezocht zou hebben, maar op het oogenblik moeten de aanvragen om een dokter vermindert worden. Vroeger was er een dokter voor elke 2000 menschen, maar op het oogenblik slechts een op de 12.000 a 15.000 menschen.“

De staatssecretaris van het Ministerie van Voedsel en Landbouw liet het Rijk, Backe, schrijven in de *Voelkischer Beobachter* het volgende commentaar op de laatste rantsoenverlaging: „Tenslotte te kunnen voldoen aan de steeds stijgende productie van oorlogsmateriaal zijn op het oogenblik twee en een half miljoen buitenlandse arbeiders in Duitsland te werk gesteld om de mannen, die oopgeroepen zijn, te vervangen. Hierbij komt, dat er eveneens enkele miljoenen krijgsgevangenen voor verschillende dingen aan het werk zijn gesteld, en al deze menschen hebben extra hoeveelheden voedsel nodig.“ 20.3.42.

„De werkdruk voor jeugdige personen van 14 tot 18 jaar moet niet meer dan 8 uur per dag zijn, en niet meer dan 48 uur per week. De maximale „werkdruk is 10 uur per dag en 54 uur per week.“ aldus de *Voelkischer Beobachter* van 13.2.42.

300 soldaten, die armen of boonen verloren hebben, worden opgeleid voor fabrieksaarbeid. „*Agazzi*, Dr. Ley's lijfblad, schreef op 16 December van 1941: „Om het mogelijk te maken, den arbeid van iedere persoon, die nog een vinger kan roeren, te gebruiken, was op 15 Januari 1941 een verordening gemaakt, die het onmogelijk maakte, dat personen, die invaliditeitspensioenen ontvingen, hun pensioen verloren, op grond van het feit, dat zij tijdens den oorlog opnieuw aan het werk gegaan zijn.“

HET ENGELAND VAN VANDAAG

De helft van de totale Engelse bevolking is op het oogenblik in Staatsdienst, aldus deelde Bevin, Minister van den Arbeid op 28 Maart mede. Hij heeft op het oogenblik 20.000.000 van de 40.000.000 Engelsen gemobiliseerd in leger, vloot, luchtmacht, openbare diensten en wapenfabrieken. In geen enkel land ter wereld, zeide hij, hebben de vrouwen in zoo grooten getale geantwoord op het beroep, dat men op haar gedaan had.

In alle theaters, die nog beschikbaar zijn in Londen, en dat zijn er 28, wordt regelmatig gespeeld. De andere zijn tijdens bombardementen vernield. De vele overgebleven bioscooptheaters hebben een grooten toeloop en doen goede zaken. Het ballet bloeit en beleeft een hoogtepunt; in den afgelopen winter waren er niet minder dan twee Russische balletgezelschappen, een Engels-Poolisch en het bekende Sadlers Wells ballet. Zoals ieder jaar werd ook dit jaar een Shakespeare-reeks gehouden, waar beroemde Engelse toneelspeelers maanden lang voor volle zalen speelden. Ook het bekende stuk van Bernard Shaw *The Doctor's Dilemma* dat hij dertig jaar geleden schreef, maar dat nog volkomen modern is, werd in een nieuwe bewerking, opgevoerd. Wanneer men tijdens den Zaterdag of Zondag een goed concert wil hooren, heeft men de keuze uit vijf uiteenlopende programma's, terwijl tijdens de eerste week van April ook nog een speciale Beethoven-herdenking plaats vond.

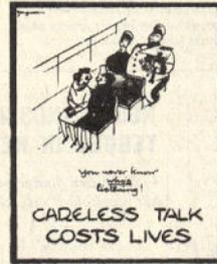
„En van de drukste gelegenheden in Londen is op het oogenblik het bekende museum, de „National Gallery“. Elke middag om 1 uur komen hier 500 arbeiders, winkel-

kocht heeft, sinds het zelf gedongen was, naar het plateland te verhuizen. Hieronder bevinden zich vele schilderijen van 19 de-eeuwse Fransche meesters.

Het Engelse volk heeft, vol ontroering en enthousiasme, de verhalen vernomen over Engelse piloten, die boven Nederlandsch gebied met hun parachute uit hun vliegtuig hebben moeten springen, en die door moedige Nederlanders geholpen zijn, terug naar Engeland te komen. En thans wordt de nieuwe Engelse film *Een ontzettend vliegtuig* keerde niet terug (de gekijste term uit de communicaties van het Ministerie van Luchtvaart), elken avond voor een ontroerd en bewonderend publiek vertoond.

De film vertelt het verhaal van de bemanning van een Engelschen bommenwerper, die uitvlucht om de Mercedes-Benz-fabrieken te Stuttgart te bombarderen. Het beeld van het netwerk van vuur, veroorzaakt door de „Flak“ van den vijand aan de Nederlandse kust is adembenemend. Men ziet de vliegtuigen duiken door de stralen van zoeklichten en den storm der luchtweergranaten boven Stuttgart, om hun bommen nauwkeurig midden op het doel te werpen. De projectielen vallen midden op de aanvallende eskadrille. En ge ziet, hoe het vliegtuig getroffen wordt. Een der motoren valt uit. De tweede motor brengt hem terug tot over de grens van Nederland, maar geeft het dan ook en de bemanning moet uit het vliegtuig springen.

Dan wordt het verhaal een opeenvolging van ontspanningen en moedige troostering van den vijand,

„Een „anti-luchtspionage“ campagne maakte gebruik van higgende affiche, getekend door Fougaire, den grooten caricaturist van Pouch.

van deze artiesten zijn in uniform. In een anderen vleugel van het gebouw is een schilderijen tentoonstelling over de bombardementen van Londen. Men ziet er de tweede groote brand van Londen (de eerste was in de zeventiende eeuw); soldaten op wacht aan Engeland's kust; en de sombere horizon van Duinkerken na de inscheping der Geallieerde troepen. In weer een andere zaal hing de nieuwste en meest gewaardeerde aankoop van de National Gallery, namelijk Rembrandts portret van Margareta Trip, dat geheel alleen tentoongesteld was en toch duizenden bezoekers trok. Op een andere plaats hingen op het oogenblik de schilderijen, die het Tate-Museum aange-

met als hoofdpersonen de Nederlandse patriotten, die den vliegers helpen. De jonge onderwijzers, die niet wil geloooven, dat bemanning uit Engelschen bestaat en niet uit Moffen, totdat zij het onloochenbare bewijs heeft gekregen, is een prachtige figuur. De oude vrouw, die onder haar rok de overgebleven parachute die nog niet verbrand is, verbergt; het spannende onderzoek door den Duitchen officier in de kerk, waar de vliegers, in de Nederlanders geleende burgerkleding, zich verborgen houden tusschen de welgediende bevolking; het jonge N.S.B.-er opduikt; de goedhartige groentenvrouw, die de vliegers verstoep onder stroo achterin haar wagen en ze, door haar scherpe tong, langs de Duitse wachtposten weet te krijgen; het ongevinsde genooten van de Hollanders, als zij het Herenvolk zien wegduiken in schuilkeren als het luchtscherm weerklinkt; dat alles is spannend en prachtig. En tenslotte zien de vliegers zeekeeken in een klein roeiboote.

De film is eerbiedig opgedragen aan de boeren Arie van Steenst, Arie van Stel, Joris de Geus, Bastiaan Arie Barendrecht en Pieter W. Kruihof, die in den zomer van 1941 terechtgesteld werden omdat zij een Engelse bemanning geholpen hadden naar Engeland te ontsnappen.

Er wordt in Engeland heden meer gelaten dan ooit. Gedelgelyk is dit natuurlijk aan dezelfde redenen toe te schrijven, die ook in Nederland gelden, zooals de verduistering. Vele schrijvers zien de oplagen van hun boeken stijgen en ondanks de papier-schaarste bloeien de uitgeverbedrijven gelijk nimmer te voren. In de laatste aflevering van het wekelijkse letterkundig bijvoegsel van de *Times* werden ongeveer 500 nieuwe titels aangekondigd, en het is opvallend welk groot deel der nieuwe boeken zich, behalve met den strijd van heden, met de wereld van de toekomst bezig houdt. Het

aantal oorlogsbuizen is natuurlijk legio en daaronder nemen de ontspanningsgeschiedenissen uit Frankrijk nog altijd een voorname plaats in. Laten we U eens een paar titels van de laatst verschenen boeken opnoemen *Total Victory*; *New Towns after the War*; *A Christian Basis for the Post-war World*; *Shall our Children Live or Die?*; *The Disciples of Peace*; *The Balkan Fight for Freedom*; *Conditions of Peace*; *Education for a New Society*; *The New Europe*; *A New England—Planning for the Future*. Groet succes had een boek van een jongen, uitgegewen Nederland *Holland Fights the Nazis*, waarin het ongekroon verzet der Nederlanders op grond van documenten uit het bezette gebied, nauwkeurig beschreven wordt.

NEDERLANDSCH EN INDISCH TEGODEN IN HET BUITENLAND

—Door den financieelen medewerker van het weekblad *Vrij Nederland* te Londen.

VELE slinksche pogingen zijn sinds de bezetting van Nederland door de Duitschers aangevend om buitenlandsch bezit van Nederlanders in handen te krijgen. Zij hebben gewerkt met agenten in vrijwel alle neutrale landen der wereld. Zij hebben stukken overgelegd, waaruit moest blijken, dat de Nederlandse rechtmatige eigenaar zijn saldo bij een buitenlandsche bank zelf wilde opvragen. Zij hebben, door middel vaak van stroomannen van neutrale nationaliteit, processen aangegaan om buitenlandsch bezit van Nederlanders in handen te krijgen. Zij hebben in Nederland achtergebleven bestuursleden van Nederlandse bedrijven opdracht gegeven om afnemers in het buitenland aan te schrijven en te laten weten, dat betalingsverplichtingen slechts aan de kantoren in Nederland zouden kunnen worden voldaan.

Uit een kort geleden gepubliceerd nummer van het bekende Engelse maanblad „Punch.“

„Nu laat ik jullie alleen, want twee miljard menschen elkaar natuurlijk veel te vervellen.“

Werkelijk de Duitscher heeft niet stil gezeten om deviezen in handen te krijgen!

Al hun pogingen zijn echter op niets uitgelopen. De door de Nederlandse Regeering genomen maatregelen, hebben Nederland's bezit in het buitenland uit handen van den vijand gehouden en veilig gesteld voor den rechtmatigen eigenaar.

Met het oog op den dreigenden oorlogstoestand waren, bij de wet van 26 April, 1940 door de Regeering voorgenomen getroffen om N.V.'s en andere rechtspersonen in staat te stellen, haar zetel zoo noodig vlug naar een ander gebiedsdelen van het Rijk te verplaatsen.

Niet minder dan circa 600 N.V.'s, die belangen hadden buiten bezet

gebied, hebben krachtens deze wet haar zetel naar Nederlandsch Oost-Indië, en circa 100 haar zetel naar Nederlandsch West-Indië, verplaatst. Bovendien hebben de „Commissie Rechtsverkeer“ in Londen, Batavia, Willemstad, en Paramaribo nog voor circa 600 bedrijven en kleinere ondernemingen, die wegens bepaalde omstandigheden haar zetel niet hadden verplaatst of kunnen verplaatsen, een bestuur benoemd voor het waarnemen van de belangen buiten bezet gebied.

Uiteraard werd de juridische zetel van de Indische maatschappijen verlegd naar Nederlandsch Oost-Indië. Maatschappijen als de Koninklijke en Philips vestigden haar zetel in Willemstad, Curacao. Nu hebben de Duitschers de overplaatsing van de zetels o.m. van laatst genoemde twee concerns „ongeldig“ verklaard, doch dat beteekent natuurlijk in het geheel niets. Het geheele bedrijf van de Koninklijke en ook van Philips, hetwelk zich buiten door Duitsland beheerscht gebied bevindt, wordt geleid en bestuurd van uit Willemstad, Curacao.

De ondernemingen, die door de overplaatsing van haar zetel in staat waren haar bezittingen buiten bezet Nederland aan den directen of indirecten invloed van den vijand te onttrekken, werden daardoor in een bijzondere positie geplaatst, ten aanzien van het Koninklijk Besluit, dat den vijand ten goede zou kunnen komen, voor den duur van den oorlog is overgegaan in eigendom van de Nederlandse Regeering, zijdelijk te Londen.

Een van de eerste maatregelen, welke de Nederlandse Regeering na haar aankomst in Londen genomen heeft, was n.l. het treffen van bijzondere voorzieningen om te voorkomen, dat den vijand Nederlandse bezittingen in handen zouden vallen. Alle Nederlandse bezit, en dit in den uitgebreidsten zin, is bij Koninklijk Besluit van 24 Mei 1940 (Staatsblad A1) in eigendom van de Nederlandse Regeering overgegaan, voorzover dit bezit althans

door den vijand buiten Nederland op een of andere wijze te gelde zou kunnen worden gemaakt. De Regeering houdt dit bezit en alle inkomsten daaruit, onder zich tot teruggave aan de rechthebbenden zal kunnen geschieden. Deze eigendoms-overgang gold dus niet voor die ondernemingen, die haar zetel naar overzee hadden verlegd. Al die ondernemingen zijn dus eigenaars gebleven van haar bezittingen en vorderingen, en dus, ook van alle inkomsten uit productie of diensten, voorzover die buiten vijandelijk gebied liggen. Dividend- en interest-betalingen door die ondernemingen worden, voorzover die aan in Nederland verblijvende aandeelhouders toekomen, voor den duur van den oorlog aan de Nederlandse Regeering als trustee voor de rechtmatige eigenaars afgegeven.

Amerika blokkeert tegoed

Vóór Amerika zich aan de zijde van de Geallieerden schaarde, had de Amerikaanse Regeering zelf, ook al de noodige maatregelen genomen, om te voorkomen, dat aan Duitschland, Nederlandsch bezit in handen zou kunnen vallen. Het zeer omvangrijke Nederlandsch bezit in de Vereenigde Staten (goed, effecten, banksaldi, etc.), werd daardoor ook toen reeds op dubbele wijze beschermd. Houders van Amerikaantjes, waarop sinds het begin van den oorlog in Amerika dividend is uitgekeerd, hebben dus dit geaccumuleerde „dividend op de certificaten tegoed.“

De Amerikaanse Regeering heeft dit tegoed getolkeerd en daarmede een ontschabaren dienst bewezen aan de rechtmatige eigenaars in Nederland. Het geschreeuw van de Duitschers, die zich daardoor die waardevolle deviezen hebben zien ontgaan, was wel een bewijs, hoe dringend zij die valuta noodig hadden. Zij hebben niet voor niets alle goud en valuta, welke zij nog in Nederland aantreffen, opgeischt.

Ten aanzien van de buitenlandsche middelen toebehoorende aan Nederlanders Indië, had de Regeering eveneens alle voorzorgsmaatregelen

genomen om in geval van een Japanschen aanval op Nederlandsch Indië, de Indische bezittingen buiten Indië onmiddellijk veilig te kunnen stellen. Zoo gauw Indië dan ook in gevaar kwam, konden alle aan Nederlandsch Indië toebehoorende publieke Dollarsaldi geaccuuleerd worden aan den Nederlandschen Gezant te Washington en de publieke Sterling-saldi aan den Nederlandschen Minister van Kolonien in Londen. Wat de buitenlandsche saldi betreft, toebehoorende aan personen en instellingen in Nederlandsch Oost-Indië werd de volgende maatregel, genomen:

De Dollarsaldi werden geaccuuleerd aan de Nederlandse Aankoop Commissie in New York (Directeur J.v.d. Broek) en de sterling-saldi van de Indische Banken aan de Heeren W.v.d. Staal, van de Nederlandse Handelsmaatschappij, en C. Stigter, van de Nederlandse Indische Handelsbank, beiden te Londen.

De naar Curacao overgeplaatste maatschappijen zijn:—

- Java China Japan Lijn, Nederlandsche Scheepvaart Unie, Koninklijke Pakvaart Mij., Stoomvaart Mij., „Nederland“, Stoomvaart Mij., „Rotterdam“, Rotterdamse Lloyd, 6 Naamloose Venootschappen Nederlandsche Indische Mij. voor Zeevaart I 1906, Nederlandsche Telegraaf Mij., „Radio Holland“, Nederlandsche Pacific Petroleum Mij., Nederlandsche Mij. van Havenwerken, Polak & Schwarz Essence Fabriek, Assurantie Mij., De Nederlanden van 1845, „Fatum“, Ongevallenzekerijng Mij. van de Nederlanden van 1845, Zee- en Brandassurantie Mij., Nederlandsch Indische Zee- en Brandassurantie Mij., Tweede Koloniale Zee- en Brandassurantie Mij., Javasche Verzekeringssureteuren Mij., Nederlandsche Brandverzekering Mij. van 1861, Levensverzekering Mij. van de Nederlanden van 1845, Haagsche Assurantie Compagnie voor Brand, enz. van 1805, Verzekering Mij. de Nederlandse Phoenix, Petroleum Mij., „Sadir“, Philips Ned. Indische Fabricatie Mij., Koninklijke Ned. Indische Luchtvaart Mij., Koninklijke Luchtvaart Mij.

Naar Paramaribo (Suriname) zijn overgeplaatst:—

- N. V. Billiton Mij., Mijnbouw Mij., „Stannum“.

Van Verre Vrienden

Majoor O.W.B. van Ginkel, een bekende figuur uit de Nederlandsche gemeenschap in Pretoria heeft het Vijfde Kruis (D.F.C.) gekregen voor zijn prestaties bij de Zuid-Afrikaansche luchtmacht in Noord-Afrika.

In Kaapstad is op 2 Januari overleden Senator F. S. Maier, dien vele in Nederland zich zullen herinneren als een groot vriend van ons land. Hij was jarenlang voorzitter van het Algemeen Nederlandsch Verbond te Kaapstad, dat zich in den laatste tijd zoo goed weert voor onze nationale zaak en voor de belangen onzer zeelieden in de Kaap.

Onze landgenoot, Dr. H. E. Enthoven, de bekende historicus, geeft thans een aantal voordrachten in Amerika, speciaal aan Amherst College, om de belangstelling voor de Nederlandsche zaak aan te wakken.

In New York werd op 23 Februari de heer Adriaan Gips 70 jaar. Hij is oud-hoofdagent van de Holland-Amerikaalijn in New-York, oud-directeur en thans commissaris van deze lijn en maakt zich verdienstelijk als voorzitter van het "Netherlands Shipping Committee" te New York.

Op 2 Maart vierde het weekblad Knickerbocker Weekly te New-York zijn eenjarig bestaan. Voorgekomen uit het in 1938

opgerichte blad Knickerbocker Monthly, heeft het met steun van verschillende Nederlandsche en Indische ondernemingen prachtige werk gedaan voor de Nederlandsche zaak in Amerika. Dr. Hendrik Willem van Loon schrijft in het eerste nummer van den tweeden jaargang: „Zet Uw dapperen strijd voort, verlies den moed niet. Just nu op het moment, dat alles zoo moeilijk is, staat daar het Koninklijk voorbeeld, dat ons op den weg door deze verschrikkingen zal leiden tot nieuwe vrijheid en nieuwe onafhankelijkheid; het voorbeeld van sublieme toewijding en plicht.“

Mr. G. A. Boon, lid van de Tweede Kamer sprak op 11 Maart in New York over "Nederland, voor, tijdens en na den oorlog."

De heer Isidore Spetter, hoofd-kassier van de Holland-Amerikaalijn in New-York vierde op 21 Februari zijn 40-jarig jubileum bij de lijn. Hij is onder-voorzitter van het Algemeen Nederlandsch Verbond en doet zeer veel sociaal werk onder de Nederlanders.

Aan de Universiteit van Detroit geeft Albert Hyma sinds kort een cursus over Nederlandsche geschiedenis.

H.K.H. Prinses Juliana heeft op 24 Februari in Montreal deelgenomen aan een groote intergeallieerde Rode Kruis-bijeenkomst, waar 600 vrouwen uit 13 landen aan deelnamen. Voor de vuist weg sprak de Prinses haar zusters in het Rode Kruis-werk in het Engelsch en in het Fransch toe. „Avonds sprak Hare Koninklijke Hoogheid op een Nederlandsche schiedrijen-tenoonstelling ten bate van de zeelieden.“

In Canberra, de hoofdstad van het Australische Gemeenbest, heeft de eerste Nederlandsche gezant in Australië, F.C. Baron van Aerssen Beyeren van Voshol zijn geloofsbrieven aangehouden. De heer S. M. Bruce, Hooge Commissaris voor Australië te Londen is tot eersten Australischen gezant bij het Nederlandsche Hof benoemd.

20 April: Viering van Hitler's verjaardag in een Britsche munitie fabriek.

[30]

INHOUD

Portret van H.M. de Koningin	2
Inleiding	3
Wat op het Spel Staat	4
Cripps' Missie naar Indië	5
De Slag in de Java Zee	6
Prins Bernhard vliegt naar Ottawa	9
Europa tegen de Mofen	10
Britsche verrassing voor Rusland	12
Waarom is de Blitzkrieg in Rusland mislukt?	12
„Vliegende Hollanders!“	15
Het verzet der Kerken: I. Noorwegen	16
Paaschouderschap van de Britsche Christenen aan de bezette landen	17
Katholieke Hulde	17
Levensruimte of Siervensruimte?	17
Vrijwilligers voor!	18
Malta: 2.000 maal omgebroken	19
Het gewroot der Japaners in Nederlandsch Oost-Indië	20
Wat het Amerikaanse tijdschrift Time over onze strijders zegt	20
Nederland aan het Radio Front	21
„De Engelschen zijn er!“	22
Britsche landingen op Europa's Westkust	24
Nederlandsche Arbeiders in Duitschland	24
Duitsche handeling voor plunderen	24
In Duitschland: Het Vraagstuk der Arbeidsrechten	26
Nu in Engeland	27
Nederlandsch en Indisch tegood in het Buitenland	28
Van Verre Vrienden	30
Kantteekeningen bij enkele regeerings-maatregelen	31

Verspreiding van deze artikelen, in welke vorm dan ook, dient de nationale zaak.

VAARPLICHTBESLUIT 1942.

Bij K.B. van 11 Maart 1942. Staatsblad No. C. 19, is een nieuw „Vaarplichtbesluit“ in het leven geroepen, dat op 19 Maart 1942 van kracht is geworden. Het uitgangspunt is, dat de Nederlandsche Regering thans de vrije beschikking moet hebben over een onzer belangrijkste strijdmiddelen in dezen oorlog: de koopvaardijvloot. De Nederlandsche Scheepvaart- en Handelscommissie te Londen, kortweg genoemd de „Shipping“, regelt namens de Regering het gebruik, de vracht of de huur van de schepen, terwijl benedien op grond van wetten, zoals het „Zeeschepenbesluit 1942“ van 8 Maart j.l., elk schip zooder vorm van proces kan worden gevorderd. De vrachtaart bestaat echter uit schepen en zeelieden, en ook over de laatste moet de Regering vrij kunnen beschikken. Vandaar de „vaarplicht“ van den Nederlandschen zeeman, waarvan sinds 1940 gesproken wordt. Te meer daar onze zeelieden daaraan op prachtige wijze gehoor hebben gegeven, hebben zij echter ook recht op bestaanszekerheid: recht op werk; terwijl eventuele overtredders recht hebben op rechtspraak door een Nederlandschen rechter. Dat werd mogelijk met de oprichting van de Nederlandsche rechtbank- en kantongerechten in Groot-Brittannië. Zoodoende kwam in overleg met de werknemersorganisaties het „Vaarplichtbesluit“ 1942 tot stand. Art. 3 en 4 regelen den vaarplicht van iedereen munitieken Nederlandschen zeeman, jonger dan 60 jaren. Art. 9 regelt het recht van deze zeelieden om bij voordring in dienst te staan, hetzij van een reeder, hetzij van de genoemde Commissie. Art. 11 verklaart de wet-Moelengraaf en het grootste deel onzer sociale wetgeving op den zeeman van toepassing en vereischt minimum arbeidsvoorwaarden, door den betrokken Minister te stellen of goed te keuren. Art. 17 geeft den zeeman recht van beroep op dezen Minister of diens gemachtigde, mis de dienst-intusschen door gaat. Strafbepalingen zijn opgenomen tegen gisdriften en overtredingen in verband met dit besluit, tegen sabotage, schending van geheimhouding en tegen reeders, die hun verplichtingen niet nakomen. De werkingsduur van het besluit zal eindelijk zes maanden na het einde van den oorlogstestand.

REGERINGSVERKLARING BETREFFENDE ZINKEN PASMUNT.

In December 1941 is door den zogenoemden Secretaris-generaal van het Departement van Financien in bezet Nederland een besluit gepubliceerd tot invoering van zinken munten. Om de opvoering tegen te gaan en de zilveren munten in handen te krijgen hebben zij bepaald, dat oude muntstukken,

KANTTEKENINGEN BIJ ENKELE BELANGRIJKE REGERINGS-MAATREGELLEN

lechts tot een bepaalde datum kunnen worden omgewisseld en daarna als betaalmiddel ongediend zullen zijn. Daarom heeft de Nederlandsche Regering tijdelijk te Londen, op 27 Januari 1942 door Radio Oranje laten bekenen maken — en zij stelt er prijs op deze mededeeling hier in geschrifte te herhalen — dat een ieder, die kopergeld, nikkegeld, en zilvergeld bewaart, er op kan rekenen, dat dit geld verstand na de bevrijding van Nederland weder als wettig betaalmiddel zal gelden. Zij, die dat geld tot na de bezetting bewaaren, kunnen dus zeker zijn, dat zij het na de bevrijding van Nederland evenals vroeger zullen kunnen gebruiken.

BEVEILIGING VAN NEDERLANDSCH-INDISCHE DOLLAR-EN STERLINGSDALI.

Bij K.B. van 6 Maart 1942. Staatsblad No. C. 18, zijn maatregelen vastgesteld, teneinde te voorkomen, dat van Nederlandsch-Indisch bezit-of vorderingen, in het buitenland ten voordele van den vijand kan worden gebruik gemaakt. De Nederlandsche Regering is er reeds eenigen tijd geleden toe overgegaan de veiligheid van alle Nederlandsch-Indische dollar- en sterlingsaldi te verzekeren. De aan Nederlandsch Indië toebehoorende publieke dollarsaldi zijn overgedragen aan den Nederlandschen Gezant te Washington. Hieronder vallen in hoofdzaak de dollarsaldi van het Indische Devisen-Instituut. De Nederlandsch-Indische publieke sterlingsaldi zijn overgedragen aan den Nederlandschen Minister van Kolonien. Wat de buitenlandse saldi betreft, toebehoorende aan personen en instellingen in Nederlandsch Indië, is de volgende maatregel genomen: de dollar-

saldi zijn overgedragen aan de Nederlandsche Aankoop Commissie in New-York, en de sterlingsaldi aan de Nederlandsch Handelsmaatschappij en de Nederlandsch-Indische Handelsbank, beide te Londen. Tenslotte is de zetel van een aantal in Nederlandsch-Indië gevestigde ondernemingen met ingang van 1 Maart overgeplaatst naar Curacao of Suriname.

IV. BESLUIT OP DEN BUITENGEWONE RAAD VAN ADVIES.

IN de toespraak welke de Koningin op Vrijdag 3 April voor Radio Oranje heeft gehouden, heeft H.M. medegedeeld, dat in Londen een Buitengewone Raad van Advies zal worden ingesteld, die ten doel heeft, de Regering, zoolang deze buiten Nederland haar taak uitoefent, van raad en voorlichting te dienen. In dit tijdelijk lichaam zullen zoodoel buiten Nederland geïmmitieerde — als uit het bezet gebied overgekomen Nederlanders en Rijksgenooten uit Nederlandsch Indië, Suriname en Curacao worden benoemd. Bij de instelling van de Raad van Advies moet goederzins aan een tijdelijke vervanging van het Parlement worden gedacht. Deze Raad dient ook een geheel ander doel dan de Commissie uit alle Rijksdelen, welke na den oorlog zal bijeenkomen, en waarvan de reeds benoemde leden inmiddels hun gedachten kunnen laten gaan over de toekomstige verhouding tusschen de verschillende deelen van het Koninkrijk binnen het Rijksverband.

Staatsblad No. C. 26 van 23 Maart 1942 bevat de bijzonderheden omtrent den nieuwen Raad welke zal bestaan uit een Voorzitter, tevens lid, en tenminste dertien leden, benoemd door de Regering (art. 2). Tenminste vijf leden zullen zoo mogelijk deskundigen ten aanzien van Nederlandsch Indië moeten zijn en twee onderscheidenlijk ten aanzien van Suriname en van Curacao (art. 2). Vergaderingen worden gehouden op oproep van den Voorzitter of op verzoek van vijf leden, dan wel van den Eersten Minister (art. 4). Ontwerpbesluiten betreffende algemeene bindende regelingen, behalve die, welke van militaire aard zijn, worden aan den Raad om advies toegezonden (art. 9). De Raad kan over alle andere onderwerpen door de Regering worden gehoord en kan aan de Ministers, al of niet gevraagd, adviezen verstrekken (art. 9). De Raad kan voor adviezen over bepaalde onderwerpen uit zijn midden commissies instellen, kan daaraan buitenstaanders al lid toevoegen, Ministers uitnooigen, zich daarop te doen verleggen en personen en personen verzoeken de vergaderingen van een commissie bij te wonen ten einde van voorlichting te dienen (art. 11). Een quorum van acht leden is noodig om een advies uit te brengen, hetgeen schriftelijk geschiedt; minderheidsadviezen zijn toegelaten (art. 13).

[31]

